Програм развоја туризма
општине Беочин
за период 2012 – 2017. године

ПРЕДГОВОР

Програм развоја туризма општине Беочин настао је за потребе реализације активности на пројекту „Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“, која се финансира у оквиру Exchange 3 програма (други позив за подношење предлога пројеката), који финансира Европска унија, а спроводи Стална конференција градова и општина.

Према дефинисаним условима, Програм развоја туризма општине Беочин за период 2012 – 2017. године, треба да садржи следеће делове: дефинисану визију, мисију, циљеве, мере и инструменте за подршку развоју туризма; предлог модалитета коришћења туристичких потенцијала; предлог мера за очување природних ресурса у оквиру туристичке валоризације и Акциони план и предлог приоритетних пројеката у сектору туризма за 2012. и 2013. годину.

Садржај

УВОД 5
ПЛАТФОРМА ЗА ИЗРАДУ ПРОГРАМА РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БЕОЧИН 6
МЕТОДОЛОГИЈА 6
ЗАКОНСКА ОСНОВА ЗА ИЗРАДУ 7
УСАГЛАШЕНОСТ ПРОГРАМА РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БЕОЧИН СА СТРАТЕГИЈОМ РАЗВОЈА ТУРИЗМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 9
ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТКЕ И АНАЛИЗА СТАЊА РЕСУРСА ЗА ТУРИЗАМ ОПШТИНЕ БЕОЧИН 11
ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКИ И САОБРАЋАЈНИ ПОЛОЖАЈ 11
ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ 14
ПРИРОДНИ ТУРИСТИЧКИ РЕСУРСИ И АТРАКЦИЈЕ 21
Излетишта 21
Речна острва и рукавци 23
Водопади 25
Плаже 27
SWOT АНАЛИЗА ПРИРОДНИХ КАРАКТЕРИСТИКА И ПРИРОДНИХ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА И АТРАКЦИЈА 28
ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ 30
КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ ТУРИСТИЧКИ РЕСУРСИ И АТРАКТЦИЈЕ 38
Манастири 38
Цркве и други сакрални објекти 39
Дворци и репрезентативни објекти 44
Објекти традиционалне народне архитектуре 45
Музеји и тематске поставке 46
Археолошка налазишта 47
Објекти индустријског наслеђа 48
SWOT АНАЛИЗА ДРУШТВЕНИХ КАРАКТЕРИСТИКА И КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА И АТРАКЦИЈА 49
СМЕШТАЈНО-УГОСТИТЕЉСКИ КАПАЦИТЕТИ И ТУРИСТИЧКИ ПРОМЕТ 51
ВИЗИЈА, МИСИЈА И ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БЕОЧИН 54
ВИЗИЈА 54
МИСИЈА 54
ЦИЉЕВИ 55

СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ЗАДАЦИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БЕОЧИН 56
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - РУРАЛНИ ТУРИЗАМ 56
Образложење правца и предлози 56
Задаци 59
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ЕКО И ГЕОТУРИЗАМ 60
Образложење правца и предлози 60
Задаци 65
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ВИНСКИ ТУРИЗАМ 66
Образложење правца и предлози 66
Задаци 70
СТАТЕШКИ ПРАВАЦ - НАУТИЧКИ ТУРИЗАМ И ТУРИСТИЧКЕ АКТИВНОСТИ УЗ РЕКУ ДУНАВ 70
Образложење правца и предлози 70
Задаци 74
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ – КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ И ВЕРСКИ (МАНАСТИРСКИ) ТУРИЗАМ 74
Образложење правца и предлози 74
Задаци 78
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ТУРИЗАМ ПОСЕБНИХ ИНТЕРЕСА 78
Образложење правца и предлози 78
Задаци 83
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ИЗЛЕТНИЧКИ И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИ ТУРИЗАМ 83
Образложење правца и предлози 83
Задаци 85
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - МАНИФЕСТАЦИОНИ ТУРИЗАМ 85
Образложење правца и предлози 85
Задаци 89
ПРЕДЛОГ МЕРА ЗА ОЧУВАЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА У ОКВИРУ ТУРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ 91
ПЛАН АКЦИЈА СА ТЕРМИНСКИМ ПЛАНОМ ЗА ПЕРИОД 2012 – 2013. ГОДИНЕ 94
ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ ПОДАТАКА 97

УВОД

Република Србија данас углавном има само компаративне предности у туризму, јер поседује разноврсну структуру туристичке понуде, налази се у близини традиционалних и нових туристичких тржишта, има дугу историју и општу препознатљивост, очуване природне ресурсе, сразмерно добре комуникације и поседује велики људски потенцијал. Процес трансформације компаративних у конкурентске предности у туризму Републике Србије део је укупних реформских процеса, као и политичког односа према туризму као важном ствараоцу националног благостања.

Развој туризма једне општине базира се на анализи природних и друштвених карактеристика, односно свих појединачних природних и културно-историјских ресурса и атракција у општини. Поред тога, неопходно је уочити и друге чиниоце који утичу, или би могли да утичу, на развој туризма. Планирањем развоја туризма општина доноси одређене одлуке које се спроводе у будућности и тиме се одређује правац развоја туризма. Због специфичне комплексности туризма као привредне делатности, израда Програма развоја туризма мора да обухвати веома широку лепезу утицаја.

Међу задатке Програма развоја туризма општине Беочин се убраја представљање и анализа основних природних и друштвених карактеристика беочинске општине, који су од значаја за развој туризма. На основу тога произилази следећи задатак програма, а то је типизација и анализа природних и културно-историјских туристичких локација у Општини и на основу тога спровођење SWOT анализе. Основни задатак Програма развоја туризма јесте да одреди визију и мисију туризма у Општини, постави конкретне циљеве развоја, али и да понуди конкретна решења, кроз постављање главних смерница развоја, задатака и конкретних мера за остваривање постављених циљева. Задаци Програма развоја су и предлог мера за очување природних ресурса у оквиру туристичке валоризације и акциони план и предлог приоритетних пројеката у сектору туризма за 2012 и 2013. годину

Програм развоја туризма општине мора бити усклађен са Стратегијом развоја Општине и Стратегијом развоја туризма Републике Србије, али и са другим планским документима. Међу та документа спада Маркетинг стратегија туризма Војводине, али и плански документи који се односе на поједине делове територије Општине или поједине видове туризма, као што су Мастер план одрживог развоја Фрушке горе, Национална стратегија одрживог развоја, и др.

ПЛАТФОРМА ЗА ИЗРАДУ ПРОГРАМА РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БЕОЧИН

МЕТОДОЛОГИЈА

У току израде Програма развоја туризама општине Беочин прва фаза је обухватала инвентаризацију, која садржи географске, социо-економске, правно-административне, и друге релевантне елементе који утичу на могућност развоја туризма у општини Беочин. При инвентаризацији потенцијала за развој туризма коришћена је класификација елемената атрактивног туристичког потенцијала коју су у складу са актуелним трендовима у научној литератури. У том смислу конципирана је детаљна типизација туристичких ресурса и атрактивности.

Анализа поменутих типова ресурса за будућу туристичку понуду обухвата: правно регулисане власничке односе, намену простора, тренутну очуваност објекта, могућност привлачења већег броја посетилаца, доступност/приступачност ресурса, просторни аспект и туристичку опремљеност ресурса.

Приликом изграде Програма развоја туризма општине Беочин као најзначајније коришћене секундарне изворе података треба навести: Републички и Покрајински завод за статистику, Туристичку организацију Војводине, Министарство за економију и регионални развој Републике Србије, Стратегију развоја туризма Србије и друга документа проистекла из Стратегије, Просторни план општине Беочин, Просторни план подручја посебне намене Фрушке горе, Закон о туризму, Нацрт Националне стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара, Националну стратегија одрживог развоја, Мастер план одрживог развоја Фрушке горе, извори из општине Беочин, подаци прикупљени приликом реализације пројеката „Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“ и „Развој руралног туризма у општинама Беочин, Сремски Карловци и Ириг“ и друго (детаљан списак референци дат је на крају Програма у виду посебног поглавља).

Дедуктивни приступ представља коришћење уобичајене методе SWOT анализе која ствара јасну слику у испитивању развојних тенденција и односа у оквиру општине Беочин и ширег окружења. Експертска анализа је примарни метод истраживања и она је подразумевала коришћење свих релевантних чињеница и секундарних података, ставова и предлога који су били тема

састанака са представницима Општине, као и ставова свих заинтересованих страна за развој туризма.

ЗАКОНСКА ОСНОВА ЗА ИЗРАДУ

Нови Закон о туризму ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009 и 88/2010) уређује услове и начин планирања развоја туризма, туристичке организације за промоцију туризма, као и читав низ комплементарних услуга у туризму.

У члану 4. овог закона наводи се да планирање и развој туризма обухвата: интегрално планирање развоја туризма и пратећих делатности; проглашење и одрживо коришћење туристичког простора; послове од посебног значаја за развој туризма; категоризацију туристичког места и спровођење подстицајних мера за развој туризма.

У члану 5, одређене су врсте планских докумената:

1. Стратегија развоја туризма Републике Србије,
2. Стратегијски мастер план,
3. Стратегијски маркетинг план,
4. Програм развоја туристичког производа,
5. Програм развоја туризма и
6. Програм промотивних активности.

У члану 5. још стоји да планска документа од тач. 2) до тач. 6) морају бити усаглашена са Стратегијом развоја туризма Републике Србије.

У члану 6. се наводи да министар надлежан за послове туризма ближе прописује садржину и начин израде планских докумената из члана 5. став 1. тач. 1), 2), 4) и 5) овог закона, као и студије оправданости за проглашење туристичког простора. Члан 12. одређује да аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности утврђених законом којим се уређује локална самоуправа и посебним законом, доносе програм развоја туризма у складу са Стратегијом.

Правилник о начину израде планских докумената, као и студије оправданости за проглашење туристичког простора ("Сл. гласник РС", бр. 58/2011) прописује садржину и начин израде планских докумената: Стратегије развоја туризма, Стратегијског мастер плана, Програма развоја туристичких производа, Програма развоја туризма, као и Студије оправданости за проглашење туристичког простора.

У члану 11. овог Правилника одређује се да Програм развоја туризма нарочито садржи: опис положаја и основних карактеристика планског подручја, визију развоја туризма, мисију програма развоја туризма, стратешке правце и фазе развоја туризма, основне проблеме одрживог развоја туризма планског подручја и предлоге за њихово решавање, анализу постојећег стања

(перспективе и ограничења), анализу ресурсне основе планског подручја, SWOT анализу, акциони план реализације програма са терминским планом, начин праћења реализације програма развоја туризма и програм промотивних активности. Програм развоја туризма садржи текстуални и графички приказ који се израђује у аналогном и дигиталном облику.

Општина Беочин је уговорила израду Програма развоја туризма у оквиру реализације активности на пројекту „Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“, тако да овим Програмом није обухваћен програм промотивних активности. Програм промотивних активност ће бити један приоритетних задатака туристичке организације Општине, која ће, између осталог, бити задужена за промоцију туризма Општине, односно за доношење годишњег програма и плана промотивних активности у складу са Стратегијским маркетинг планом, плановима и програмима ТОС-а, како је дефинисано чланом 10. Закона о туризму.

УСАГЛАШЕНОСТ ПРОГРАМА РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БЕОЧИН СА СТРАТЕГИЈОМ РАЗВОЈА ТУРИЗМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Стратегија развоја туризма Републике Србије дефинише могућности развоја туризама у Републици Србији, а у складу са кретањима у односу на светски туризам. Као потенцијално нова туристичка земља, Република Србија има реалне могућности за развој туризма које произилазе из:

1) *Глобалног заокрета у туризму* који подразумева убрзани улазак на туристичку мапу све већег броја нових дестинација, услед већ потврђене навике да туристи све више траже и прихватају нова искуства и дестинације. То се посебно испољава у условима када такве дестинације нуде нова искуства на професионалан начин;

2) *Потенцијала туристичких производа* - од свих производа заснованих на искуствима, Република Србија има шансе у свим, осим у "туризму сунца и мора", чије је учешће током последњих 30 година у глобалном туризму смањено за више од 50%. При томе, посебно треба истаћи могућности Републике Србије у производима повезаним с коришћењем природе и екотуризма, здрављем, активностима специјалних интереса, руралним и културним туризмом, речним крстарењем, као и пословним туризмом и MICE (састанци, подстицајна путовања, конференције и догађаји).

3) *Промена у профилу туриста* - сви кључни трендови на пољу промене профила туриста у будућности, такође иду у корист Републике Србије. Посебно је реч о трендовима према образованим посетиоцима у потрази за аутентичним искуствима, као и активним туристима заинтересованим за културу и природне ресурсе дестинација у које путују. У том правцу иду и функционални трендови, као што су више путовања током године и изражен осећај за новац и напор;

4) *Општег раста тржишта* - традиционалне емитивне земље и даље имају тренд раста, уз све већу разноврсност интереса у складу с данашњим социо-културним променама у тим земљама. С друге стране, убрзано се отварају нова тржишта која су све избирљивија. Европске интеграције посебно иду на руку лакшем приступу укрупњеном тржишту за сваку рецептивну земљу.

Стратегија развоја туризма Србије одређује и визија туризма Републике Србије 2015. године. Подручје кластера Војводина, где се налази општина Беочин, је виђено као подручје богато водом и плодним земљиштем, са Новим Садом као средиштем, које с поносом истиче своју средњоевропску урбану традицију, посебно је посвећено валоризацији водних токова, који се налазе на њеном подручју, али и убрзаном развоју руралног туризма, као и угоститељства заснованог на гастрономској баштини и аутохтоним кулинарским искуствима бројних етничких група које су населиле овај простор.

Ресурсну и атрактивну основу Војводине чину**:** природа; Дунав, Тиса и њихови канали; језера; термални и минерални извори са бањама; Фрушка гора; Делиблатска пешчара; култура; градови и градска језгра; фрушкогорски манастири, Петроварадинска тврђава; музеји, галерије, атељеи; Гомолова, Сирмијум; догађаји; EXIT фестивал; Међународни филмски фестивал Палић; летње позоришне приредбе; коњичке трке; дани бербе, Дужијанца; гастрономија; аутохтона јела и пића; фестивал хране и пића; активности; и лов и риболов.

Комплетна ресурсна основа издвојена Програмом развоја туризма општине Беочин поклапа се у великој мери са издвојеном ресурсном и атрактивном основом Војводине. Ту се пре свега мисли на атрактивности: Дунава, Фрушке горе, културе, фрушкогорских манастира, догађаја, дане бербе, гастрономију, аутохтоних јела и пића, лова и риболов.

Кључни производи туристичких области Војводине издвојени у Стратегији развоја туризма Србије су:

1) догађаји;
2) специјални интереси;
3) наутика;
4) планине и језера;
5) рурални туризам.

Готово сви издвојени кључни производи туристичке области Војводине поклапају се са издвојеним стратешким правцима развоја туризма у општини Беочин, који су дефинисани као посебни облици туризма и туристичких активности: рурални туризам, вински туризам, наутички туризам и туристичке активности уз реку Дунав, туризам посебних интереса, еко и геотуризам, излетнички и спортско-рекреативни туризам, културни и манастирски туризам, манифестациони туризам и комплементарни видови туризма.

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТКЕ И АНАЛИЗА СТАЊА РЕСУРСА ЗА ТУРИЗАМ ОПШТИНЕ БЕОЧИН

ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКИ И САОБРАЋАЈНИ ПОЛОЖАЈ

Општина Беочин се налази у централном делу АП Војводине, у северозападном делу Србије. У административном погледу припада Јужнобачком округу, док територијално припада северном делу Срема. Општина Беочин заузима површину јужно од Дунава и северно од фрушкогорског била. Нови Сад, који је административни центар АП Војводине, удаљен је од Беочина 17 km.

Кроз саму Општину не пролази ни један међународни пут. Ипак, постојећа изграђеност путева на локалном нивоу омогућава одвијање саобраћаја на задовољавајућем нивоу. Регионални путеви који пролазе територијом ове Општине су: пут Нови Сад - Беочин - граница Хрватске, затим пут Рума - Ириг - Врдник - Раковац, који је важна саобраћајница овог дела Срема и пут до Сремске Митровице.

Карта 1. Положај општине Беочин у Војводини

Квалитетним локалним путем Беочин - Петроварадин, Општина је повезана са старим новосадским путем са Београдом, чији је један део недавно реконструисан.

Најзначајнија саобраћајница је ауто пут Београд - Нови Сад који је удаљен 17 km од Општине. Овим ауто путем се успоставља веза са северним делом Србије преко ауто пута Нови Сад - Суботица, као и са јужним и западним делом Србије преко ауто пута Београд - Ниш и Ибарске магистрале.

Сам град Беочин је изграђен у непосредној близини реке Дунав. Дунав је међународна река од великог значаја за Републику Србију. Фабрика цемента Lafarge BFC, преко луке на Дунаву, планира да користити овај вид транспорта, као далеко јефтинији вид превоза својих производа.

Железнички колосек од Беочина до Новог Сада до скоро је коришћен за транспорт производа фабрике цемента, међутим потребно је извршити његову реконструкцију, тако да ова пруга није тренутно у употреби.

Општина Беочин има и релативно добар положај у односу на главни аеродром у Србији. Аеродром "Никола Тесла" у Сурчину удаљен је око 80 km од Беочина. Аеродром у Осијеку, у Републици Хрватској, удаљен је од Беочина око 110 km.

Границе беочинске општине су природне на северу, пошто се поклапају са Дунавом. На истоку и западу границе су конвенционалне и поклапају се са источном границом хатара села Раковца и са западним границама хатара села Сусека и Луга. Јужна граница, идући од истока на запад, мањим делом је природна и поклапа се са билом Фрушке горе, од Змајевца до Црвеног чота, даље је према западу око један километар померена од била према северу.

Топографска површина општине Беочин слична је правоугаонику који је издужен у правцу исток-запад 27 km. У правцу север-југ општина се простире од 7 до 10 km.

У описаним границама општина Беочин захвата 186 km^2. Укупан број становника по попису из 2002. године је 16.086, а укупан број домаћинстава 5.575. Према првим резултатима пописа становништва из 2011. године (који су подложни променама током статистичке обраде података) забележено је укупно 15.630 становника и 5.577 домаћинстава. Општину чине осам насеља: Беочин, Баноштор, Грабово, Луг, Раковац, Свилош, Сусек и Черевић. Највеће насеље према броју становника (попис из 2011. године) је Беочин са 7.800 становника, а најмање је Грабово са 100 становника. Беочин је једино градско насеље и преставља административни центар Општине

Положај према главним туристичким правцима. У Европи се јасно издвајају три основна туристичка правца – Западни, Централни и Источни медитерански правац. За Србију је значајан Источни медитерански правац који повезује Северну, Централну и Западну Европу са Јадранским, Егејским и Црним морем. Он је дужи од осталих, а карактеришу га лошији квалитет и мања густина саобраћајница. Предност овог правца је у томе што има функцију повезивања европског и азијског континента, због чега Србији пружа добре могућности за развој транзитног туризма. Општина Беочин има релативно добар положај у Војводини у односу на ефекте које креира овај туристички

правац, имајући у виду да се налази у близини Новог Сада, који представља значајну тачку у оквиру овог туристичког правца.

Положај према главним туристичким емитивним просторима (емитивна тржишта). За општину Беочин се могу разликовати два основна туристичка емитивна простора – домаћи и потенцијални међународни емитивни простор. Као главни емитивни простори туристичке тражње у Србији јављају се градски центри. Пре свега се мисли на Београд, као главни град, Нови Сад, али и друге градове у Војводини. У том погледу општина Беочин има добар положај, пре свега због близине Новог Сада.

Положај општине Беочин према међународним емитивним просторима је такође добар. Као главни потенцијални међународни туристички дисперзиви за Војводину, па самим тим и општину Беочин, су земље Средње, Западне и Северне Европе, јер је досадашњи развој иностраног туризма показао највећи прилив туриста из ових регија. Са одвајањем југословенских република Србија је добила нове конкуренте у туристичкој понуди. Осим тога, погоршан је и положај према Италији, неким земљама Централне Европе, као и према Западној Европи. То се посебно односи на земље из којих је некада оствариван велики прилив туриста - Немачка, Аустрија и Италија. Положај према Француској, Великој Британији и земљама Северне Европе, иначе и раније неповољан, сада је погоршан. С друге стране, Војводина је задржала повољан однос према земљама Источне Европе и Грчкој. Међутим, иако оне спадају у ред земаља са скромнијим дисперзивним могућностима, новија туристичка кретања показују да Војводина може рачунати на туристе из Источне Европе и да, према томе, добар део туристичке понуде треба прилагоди карактеристикама и захтевима ових тржишта. Општина Беочин има северозападни положај у Србији, што представља повољност у односу на друге општине које се налазе јужније. Том положају погодује добра повезаност са изворима тражње путем Панонске низије и путем реке Дунав.

Положај према туристичким конкурентнима. Имајући у виду да општина Беочин још увек нема развијену и јасно профилисану туристичку позицију не може се говорити о њеном актуелном односу са другим туристичким конкурентима. Међутим, имајући у виду могући туристички развој у односу на специфичне ресурсе ове општине, као главни конкуренти се могу појавити друге општине које се простиру на обронцима Фрушке горе (Сремски Карловци, Ириг, Сремска Митровица, Инђија и Петроварадин).

ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Рељефне и педолошке карактеристике. Територија беочинске општине захвата северну подгорину Фрушке горе. Њена нагнутост није поступна него степеназта, тако да највишу степеницу представља било Фрушке горе, а најнижу делови који се преко одсека спуштају у ниско мочварно алувијално земљиште Дунава. Ова степеназта планинска подгорина не чини јединствену целину, пошто је дисецирана многобројним поточним долинама.

Површина општине Беочин дели се на неколико геолошких целина – планинску подгорину, лесну зараван, проточне долине и алувијалну раван Дунава.

Слика 1. Сателитски снимак општине Беочин (Извор: аутори на основу Google Earth)

Планинска подгорина има четири степенице. За највишу терасу Фрушке горе сматра се фрушкогорски венац где се налази и највиша тачка Фрушке горе - Црвени чот (539 m). Друга тераса има надморску висину од 380 до 400 m. Она је слабије изражена. Једино се боље истиче југозападно од Беочина. Трећа тераса је јасно изражена. Њени делови су Кестен (302 m) западно од Лединаца, Думбово (322 m) западно од Раковца (314 m), Возарев чот (359 m), Бела глава (336 m), Дреновац (329 m), итд. Од Венца је растављена стрмим одсецима. Тамо где нема друге терасе, ови одсеци имају висине од 100 до 140 m.

Надморска висина четврте терасе се креће од 180 до 252 m. Посматрана са терена, она се јасно истиче изнад околног за стотину метара нижег земљишта. Ова тераса је јасно изражена на теренима западно од Лединаца, источно и западно од Беочина, источно и западно од Черевића (Липа 221 m и Кестен 216

m). Ова тераса је прилично неуједначених висина, што је последица деструктивног рада спољашњих сила и лако разоривог лесног покривача.

Лесан зараван се наставља испод четврте терасе. Њене висине се крећу између 120 и 140 m. Површина је доста равна, али је местимице испресецана доловима. Делови те лесне заравни су: Храстова међа, јужно од Нештина и Лесковача, између Нештина и Сусека. Пошто је овде лесна зараван најшира, има и највише лесних предолица.

Северну границу лесне заравни чине лесни одсеци високи 30 и више метара. Преко њих се ово разрављено земљиште спушта у алувијалну раван Дунава. Оваквих одсека има између Нештина и Сусека.

Поточне долине се на територији општине Беочин јављају у виду дванаестак долина. Они својим ужим или ширим долинама рашчлањују степенице и лесну зараван. Скоро сви потоци имају прилично дубоке долине са стрмим конкавним или конвексним странама, осим у доњим деловима где долине проширују у широке долинске равни.

Алувијална раван Дунава је најниже подручје беочинске општине са надморским висинама од 77 до 79 m. Раван има већа проширења код Сусека, где се дели Горњи и Доњи рит. Код Корушке и код Черевића алувијална раван је уска, пошто се ту Дунав сасвим приближио Фрушкој гори и испира њену подлогу. Од Черевића на исток алувијална раван се опет шири тако да код Беочин-Фабрике добија највећу ширину од 2,5 km. Даље на исток она се поново сужава и код железничке станице Лединци има исту ширину као и код Черевића.

На северу општине Беочин заступљен тип земљишта је чернозем, док су у јужнијим подручјима развијена смеђа карбонатна земљишта и гајњаче. Међутим, услед интензивне биљне производње ове површине су доста измењене и представљене су, великим делом, карбонатним и деградираним черноземом.

На подручју непосредно поред Дунава формиран је алувијум који је често плављен па је стога непогодан за пољопривредну производњу. На њему се развијају пашњаци и трстици, којима одговарају овакве прилике. У најјужнијим и највишим деловима Оштине присутна су непродуктивна скелетна земљишта и деградиране гајњаче који су због својих особина и подложности ерозији непогодни за пољопривредну производњу. На њима су развијене шуме и пашњаци.

Климатске карактеристике. *Температура ваздуха*. Подручје општине Беочин припада климатском појасу умерено-континенталне климе. Беочин нема сопствену метеоролошку станицу. Најпоузданији климатски подаци за ово подручје могу се прибавити из метеоролошке станице Римски Шанчеви. Приказани одабрани климатски подаци се односе за последњу деценију, тј. период од 2001. до 2010. године.

Табела 1. Средње месечне и средња годишња температура ваздуха (°C) за метеоролошку станицу Римски Шанчеви у периоду 2001-2010. године

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
t (°C)	0,5	2,1	7,1	12,3	17,9	20,7	22,6	21,9	16,5	11,9	7,0	1,5	11,8

Извор: Републички хидрометеоролошки завод Србије.

Из табеле 1 се види да је највиша средња месечна температура ваздуха у месецима јулу и августу (22,6°C, односно 21,9°C), што указује на прилично топла лета. Најнижа средња месечна температура је у јануару (0,5°C), што је показатељ умерено хладних зима. Температура ваздуха општине Беочин погодује различитим туристичким активностима. За излетничка кретања погодни су пролећни, летњи и јесењи месеци, тачније период од априла до почетка новембра. Међутим, да би се утврдили стварни климатски услови погодни развоју туризма и туристичким кретањима неопходно је анализирати и остале климатске елементе

Ветрови. На подручју Беочина најчешћи и доминирајући су западни и југозападни ветрови. Ови ветрови доносе талоге и излучују их уколико се пењу према билу Фрушке Горе, у све већим количинама. Њихова појава је најучесталија у јуну и јулу, а најређа у септембру и октобру. Мање чести али такође присутни су и југоисточни, источно-југоисточни и источни ветрови. Познати су као кошава и најчешће се јављају у јесењим, а ређе у летњим месецима. Следећи по учесталости је северозападни ветар, понекад прави северни заступљен са 26‰ припада ветру са југа, док су јужни ветрови ретки у северном подножју Фрушке горе. Ово подручје има и свој локални ветар, међу становницима Подунавља познат као „Фрушкогорац“, дању и ноћу, а нарочито предвече, почиње струјање хладних ваздушних маса са фрушкогорског била према северу. Утицају ових ваздушних кретања посебно су изложене речне долине, а најосетније је струјање на десној обали Дунава. Брзина ветра на овом подручју се креће у интервалу од 1,8-2,6 m/s, с тим што је максимална у марту, а најмања у августу.

Релативна влажност ваздуха. Релативна влажност ваздуха у комбинацији са деловањем других климатских елемената и фактора, не само да утиче на појаву падавина већ се одражава и на психофизичко стање људи, видљивост итд.

Табела 2. Средње месечне и средња годишња вредност релативне влажности ваздуха (%) за метеоролошку станицу Римски Шанчеви у периоду 2001-2010. године

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Релативна влажност ваздуха (%)	85	80	71	66	67	70	68	69	74	77	81	86	74

Извор: Републички хидрометеоролошки завод Србије.

Највиша релативна влажност ваздуха је у месецу децембру (86%), а најнижа у месецу априлу (66%). За психофизичко стање људи најпогоднија је релативна влажност ваздуха од 60%, при температури од 22°C. Клима општине Беочин не пружа овакве услове, али у просеку, вредности најближе оптималним карактеристичне су за период од маја до септембра. Тада сувљи ваздух смањује летњу оморину и чини овај простор климатски погоднијим за туристички боравак у овом периоду године.

Инсолација. Инсолација представља климатски елемент од великог значаја пре свега за рекреативне, а затим и за многе друге облике туристичких кретања. Велика инсолација условљава високе температуре ваздуха, утиче на разноврсност биљног света и стимулативно делује на човека посредством позитивног утицаја ултравиолетних и топлотних зрака.

Табела 3. Средња дневна дужина трајања сунчевог сјаја (h) за метеоролошку станицу Римски Шанчеви у периоду 2001-2010. године

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Инсолација(h)	67,5	92,3	161,5	204,8	270,7	280,6	317,5	291,2	193,0	158,0	102,6	53,2	2192,9

Извор: Републички хидрометеоролошки завод Србије.

Средња годишња сума осунчавања за општину Беочин износи 2.192,9 часова што је у границама нормалних сума. Најсунчанији месец је јули са 317,5 часова, док је најмање осунчавање у децембру са 53,2 часова.

Падавине. Територија општине Беочин представља део АП Војводине који прима највећу количину воденог талога (киша, снег и град) током целе године. Талоге у општину Беочин донесе углавном западна и северозападна струјања. Летње кише су плахе и праћене грмљавинама.

Табела 4. Средње месечне и средња годишња количина падавина (mm) за метеоролошку станицу Римски Шанчеви у периоду 2001-2010. године

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Падавине (mm)	39,9	37,8	42,0	50,2	69,1	111,9	63,3	69,3	68,5	62,8	59,0	46,8	720,7

Извор: Републички хидрометеоролошки завод Србије.

Из табеле 4 се уочава да се највише падавина излучи у топлијем делу године, тачније у јуну месецу (111,9 mm), што може негативно да се одрази на туристичка кретања у овом периоду, посебно на рекреативна. Годишња сума падавина износи 720,7 mm.

Према подацима изнетим у Стратегији развоја општине Беочин средњи број дана са снегом (новембар-април) годишње траје просечно 42 дана. Дебљина снежног покривача може бити знатна. Ако приликом падања снега дува кошава, снег може да достигне дебљину од 2-3 m. У виду снега просечно

падне 13,5% талога. На основу ових података јасно се уочава потенцијал за развој зимског туризма излетничког типа.

Град је такође честа појава у овој Општини. Највише се јавља у мају и јуну, али такође и у априлу и јулу. Његова појава је забележена у августу па и касније.

Хидрографске карактеристике. Како се на територији општине Беочин издваја неколико геоморфолошких и геолошких целина, тако се и у хидрографском погледу територија општине може поделити на четири дела: терасе, лесну зараван, поточне долине и алувијална раван Дунава.

Хидрографија тераса углавном зависи од геолошког састава и дебљине хумусног слоја. На вишим терасама испод дебелог слоја хумуса садржава се атмосферска вода која се изнад непропустивљих стена слива у долине. Ако се испод хумусног слоја налази пропустљиви кречњак, ова вода се цеди кроз њега и јавља у виду јаких извора. Већина потока се снабдева водом из оваквих извора. Уски делови тераса, са стрмим странама се јављају готово редовно без хидрографије. С обзиром да су таква брда оскудна вегетацијом, народ их назива „ћелобрда“. Површинских вода на терасама нема, због уских облика и нагнутости тераса, као и због пропустљивости хумусног слоја.

Хидрографија лесних заравни се умногоме не разликује од хидрографије тераса. Лес својом порозном структуром и вертикалним каналићима пропушта атмосферску воду, те се подземна вода на овом подручју јавља врло дубоко. На лесној тераси изданска вода није оголићена. Отуда на њој нема извора, али они се јављају на одсецима ниже од терасе која је покривена лесом. С обзиром на то да ови извори имају сталну количину воде, они се снабдевају водом са фрушкогорског била, која се цеди кроз кречњаке и пешчаре. Лесна зараван је веома оскудна површинском хидрографијом, без језера, бара, мочвара или река. Хидрографија се јавља у посебним морфолошким облицама, тј. проточним долинама.

Проточне долине су предели најбогатији хидрографијом. У њима је изданска вода најплића, а на њиховим странама се јављају многобројни извори и протичу потоци. На подручју општине Беочин су присутни следећи потоци: Лишвар, Чедомир, Свилошки, Текениш, Читлук, Потпорањ, Черевићки, Шакотинац, Козарски, Часорски, Думбовачки и Раковачки.

Поток Чедомир са левим краком и потоком Лишваром пролази кроз село Сусек и има сливну површину од 30,06 km2. У сливу ових потока су углавном заступљене оранице. Свилошки поток има сливну површину 19,44 km2 и пролази између села Сусек и Баноштор. Сливну површину чине шуме и оранице. Текениш има сливну површину од 19,44 km2 и својим доњим током пролази поред села Баноштор. У доњем делу слива превладавају оранице док је горњи део слива добро пошумљен. Поток Поторањ има сливну површину од 18,58 km2 и налази се источно од села Баноштор. Негде на средини тока налази се акумулација ''Тестера''. Језеро Тестера је по површини мало, јер захвата само 50 ари. Изградио га је аустријски гроф Ливије Одескалски током деветнаестог века

преграђивањем долине потока Поторањ. Черевићки поток има сливну површину од 12,16 km2. Његово корито је изузетно нестабилно, има високе вертикалне обале које се често обрушавају и протом стварају нанос у већим количинама. Кроз село Черевић је регулисано корито овог потока изградњом кинете од камена у дужини од око 300 m. Поток Шакотинац има површину слива од 5,6 km^2. У доњем делу слива су њиве. Код овог потока је присутна и површинска и дубинска ерозија. Козарски поток својим доњим током протиче кроз Беочин. Ту је регулисан његов ток све до ушћа у Дунав. Часорски поток је карактеристичан по томе што има најмању сливну површину од 2,8 km^2. Поток Думбово има сливну површину од 7,6 km2. Раковачки поток је бујичног карактера. Протиче кроз насеље Раковац. Горњи део слива има стрме падине и добро је обрастао док доњи део корита је у равници коју плави Дунав.

Количина воде у потоцима иначе зависи од количине и распореда падавина, као и од биљног покривача. Постоје два периода у току године када ови потоци доносе велике количине воде услед обилних падавина и топљења снега, а то су рано пролеће и касна јесен. Максимуми водених талога су у марту и новембру. У дунавској равни колебање изданске воде је изразитије. Високи водостај на Дунаву утиче на потке, као и на изданску воду у њиховим долинама. Продирање дунавске воде у њихове долине честа је појава.

Долинска раван Дунава има своје специфичности. На њој се Дунав развија градећи окуке и већи број рукаваца и ада. Највећи меандар је између Сусека и Челарева. Ту се Дунав рачва и гради три рукавца, једно велико и једно мање острво. Поред Великог острва код Сусека, постоје још и ова – Черевићки пруд и Черевићка ада код Черевића, Мачков пруд код Раковца, Острво љубави и друга.

Како је већ наглашено, окосницу хидрографије Беочина чини река Дунав. Дунав са својим потенцијалима није у довољној мери искоришћен од стране насеља која припадају општини Беочин. Дунав је до сада углавном служио као испусни канал за отпадне воде и штетне материје и као пловни пут. Међутим, потребно је потенцијале Дунава и положај Беочина у односу на Дунав искористити и усмерити за формирање модерних лука и марина, за спорт и рекреацију, за индустријску воду, наводњавање, рибарство, туризам и друго.

Биљни и животињски свет*. Биљни свет.* На планинским терасама, у највећој мери, биљни покривач чине листопадне шуме и то храста (цера), липе и багрема, док су четинари само понегде заступљени због мањих висина и то на мањим површинама. Од четинара наилази се на оморику и јелу.

У пределима лесне заравни и нижих тераса флора је састављена од биљака које дубоко пуштају своје корење. То су предели трава и пашњака. Радом људи ови предели су култивисани и данас представљају најактивнији пољопривредни предео општине. Нижи предели су под ливадама и пашњацима, долинске стране и лесне падине су под виноградима, а где је земљиште стрмије и под воћњацима и шумама. Овде је вегетација, по свом саставу, слична степској. Представници биљног света јесу следеће траве: мајчина душица, суноврати

чкаљ, бела детелина, стидак, богородичина трава, рудобрада и ковиље. Шумарци шибови састављени су од: руја, глога, павита и орлових ноктију.

Долинске равни и алувијална раван Дунава су предели са доста влаге и блиским изданским водама, тако да су они током читаве године, чак и кад су други предели суви, богати зеленилом. То су предели ливада и пашњака с биљкама чији корени не иду дубоко у земљу. У важнијим и дубљим пределима вегетација је барског карактера с локвањима, трскама, воденим перуникама, љутићима итд. Веће површине под барама обрасле су ситом, шашом и трском. У Подунављу повољне хидрографске прилике условиле су развитак шума састављених од врба, топола, јове, бреста и храста. У долинама стање је нешто другачије, ливадске траве су замењене културним повртарским биљкама, кукурузом и индустријским биљем, а барски предели се претварају оранице.

У општини Беочин се налазе подручје Националног парка Фрушка гора са режимима I, II и III степена заштите, као и његове заштитне зоне. Највећи део шума је у оквиру Националног парка Фрушка гора површине од 6.544,92 ha. Део шума се налази и у надлежности Јавног предузећа „Војводинашуме” и Шумске заједнице Беочин.

Животињски свет. На терасама животињски свет се не одликује већом разноликошћу. Од дивљачи заступљени су дивља свиња, срна, а у забранама и јелен. Од птица има фазана, а најкарактеристичнији је орао крсташ, затим сури орао и орао штекавац, који додуше само посећује Фрушку гору. У шумама Фрушке горе задржавају се и вране, а од ситних птица у шикарама су најчешћи косови, царићи, славији и сенице.

На пространим житним и кукурузним пољима лесне заравни и нижих тераса јављају се пољски мишеви, препелице, јаребице и зечеви. У лесним наслагама живе текунице а на лесним одсецима ласте брегунице. Од птица се јављају још и врапци, жује, кобци и јастреби. Фрушка гора је богата и дивљим пчелама.

Животињски свет речних долина је састављен од барских пливачица: патке, гуске, гњурци, лиске, чапље, роде итд. затим од птица селица као што су мошњарке и кућне ласте. Ови предели обилују мекушцима, водоземцима и гмизавцима као што су: жабе, водене змије, пужеви итд. који уједно представљају и богату храну овдашњим птицама. Око Дунава и на обалама бара има доста рачића, инфузорија, амеба, алги и глиста, а у самим водама има доста рибе. Околина Дунава у лето и јесен богата је разним инсектима, пре свега комарцима. Од дивљачи јављају се дивљи зец, фазан и други.

Од свих присутних елемената флоре и фауне, за развој туризма највећи значај имају шуме и шумска земљишта, које заузимају 41,43% од укупне површине општине Беочин. Представљају важан туристички ресурс због својих здравствених, рекреативних и културних функција, као и због постојања биодиверзитета (разноврсности флоре и фауне) и природних станишта.

ПРИРОДНИ ТУРИСТИЧКИ РЕСУРСИ И АТРАКЦИЈЕ

Највећи број природних туристичких ресурса и атракција општине Беочин се везује за подручје планине Фрушке горе и акваторију, као и приобални део реке Дунав. Сви кључни природни туристички ресурси и атракције општине Беочин могу се груписати на следећи начин:

- локалитети геонаслеђа[1],
- речна острва и рукавци,
- плаже,
- водопади и
- излетишта.

Излетишта

Велику препознатљивост Фрушка гора има по својим излетиштима, због чега се често сврстава у групу излетничко-рекреативних планина. Територија општине Беочин се добрим делом простире на простору Националног парка Фрушка гора, тако да се многа позната излетишта налазе управо на њеној територији. Међутим, општина Беочин располаже и излетиштима која се не налазе на територији Националног парка. Комплетан преглед излетишта дат је у табели 5.

Табела 5. Излетишта у општини Беочин

Р.б.	Назив и опис						Фотографија излетишта
1.	**Андревље** (МЗ Баноштор) Локалитет Андревље налази се на 20 km од Беочина. У овом природном окружењу налази се познати конгресни центар Цептор, који је некада носио назив Андревље. Поред овог атрактивног конгресног центра налази се уређен простор за пикник, трим стазе, и сви неопходни садржаји за одмор у природи.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	

[1] Готово сви локалитети геонаслеђа на територији општине Беочин нису још увек препознати као значајни туристички ресурси. Због тога ће бити представљени и анализирани у оквиру поглавља о стратешким правцима развоја туризма.

2.	**Осовље - Орловац** (МЗ Баноштор) Излетиште и локалитет на Осовљу је популаран због утврђене пешачке стазе. Рута: Осовље- Орловац-Црвени чот дуга је 8,3 km. На овом локалитету налази се и одмаралиште које нуди услуге смештаја.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	✓	
3.	**Хладне воде** (МЗ Беочин) Најпосећенији и најближи локалитет који Беочинци посећују, налази се на 2 km од центра града, у оквиру манастирског комплекса и на самој граници НП Фрушка гора.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	-	
4.	**Змајевац** (МЗ Беочин) Излетиште Змајевац налази се на гребенском путу Фрушке горе. На Змајевцу се налази и планинарски дом. У подножју планинарског дома је раскрсница асфалтних путева Раковац - Врдник и Иришки венац - Црвени чот. Из Новог Сада приградски аутобуси саобраћају до Старог Раковца и Старих Лединаца одакле се пешке долази до Змајевца.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	
5.	**Бранковачка ливада** (МЗ Беочин) Излетиште Бранковац се налази на гребенском (партизанском) путу Фрушке горе. Бранковац је идеално место за пикник и активну рекреацију. До Бранковца се стиже поред манастира Беочин, излетишта Хладне воде и Рим. На бранковачким ливадама, већ годинама одређени посетиоци праве ски стазу, која је потпуно атрактивна за активну рекреацију.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	

6.	**Тестера** (МЗ Черевић) Тестера је дечје одмаралиште, школа у природи и излетиште. Дечије одмаралиште „Тестера“ налази се на истоименом локалитету, на северним падинама Националног парка Фрушка гора. Од Новог Сада, удаљена је око 25 km. У оквиру комплекса налази се и језеро које овом месту даје посебан печат. Од овог излетишта може се доћи до излетишта Андревље, као и истраживати нове пешачке руте.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	
7.	**Излетиште Рим** (МЗ Беочин) До излетишта Рим долази путем према Фрушкој гори поред манастира Беочин. На овом локалитету налази се и шумска кућа, као и велики дрвени павиљон за окупљање потенцијалних туриста и њихов одмор у пријатном амбијенту.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	
8.	**Корушка** (МЗ Сусек) Корушка је потенцијално излетиште, камп и ресторан. На овом локалитету налази се ресторан као и место обезбеђено за ауто камп, могућност шетње и пикника. Предност излетишта је леп поглед на Дунав.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

Речна острва и рукавци

Дунав на простору општине Беочин чини једну од основних туристичких ресурса. Атрактивности Дунава у овом делу тока доприносе речна острва и рукавци. У табели 6 је дат преглед туристичких атрактивности из ове групе.

Табела 6. Речна острва и рукавци у општини Беочин

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Острво љубави** (МЗ Беочин). Острво љубави налази се наспрам градске беочинске плаже. Својом лепотом привлачи све туристе који плове Дунавом, као и све љубитеље нетакнуте природе. Острво љубави је често место за кампере.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	-	-	-	✓	-	-	
2.	**Черевићка ада** (МЗ Черевић) Локалитет се налази се на узвишењу изнад Дунава на 1273. km. Черевићка ада, као и низ острва која се налазе на потезу Дунава који протиче кроз целокупну општину Беочин, јесте само једно од многих. Острва дају Дунаву питом и пријатан амбијент, који се може користити за пецање, пливање, пикник и др. Локалитет се тренутно може окарактерисати као делимично употребљив за туризам.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	-	-	-	✓	-	-	
3.	**Мачков пруд и Раковачки дунавац** (МЗ Раковац) Мачков пруд се налази на десној обали Дунава на 1266. km. На овом локалитету нема пуно људских активности иако је свега 5 km удаљен од центра Новог Сада, и наспрам викенд насеља "Камењар" и насеља Раковац. Мачков пруд са Раковцем дели Раковачки дунавац који употпуњује лепоту Мачковог пруда и стапа се у једну целину.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	-	-	-	✓	-	-	

4.	**Дунавац** (МЗ Сусек) Дунавац се налази на 1277. km Дунава, припада Сусеку (на чијој се обали налази и Сусечки рибњак). Безбедан за пловидбу само при већем водостају. Прилаз Сусечком Дунавцу могућ је само чамцем или неким другим пловилом. До рибњака могуће је доћи и аутомобилом летњим путем.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	-	-	✓	-	-	
5.	**Шашићева ада** (МЗ Баноштор) Шашићева ада се налази на 1279,5. km. Наспрам је викенд насеља Корушка на десној обали, а кривина Дунава се завршава Шашићевом адом. При високом водостају Шашићева ада бива поплављена, тако да је локалитет делимично употребив за туризам.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	-	-	-	✓	-	-	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

Водопади

Водопади спадају у врло атрактивне хидрографске објекте, пре свега због својих куриозитетних карактеристика. На подручју општине Беочин се налази чак пет туристички интересантних водопада.

Табела 7. Водопади у општини Беочин

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Водопад на Добром потоку** Водопад се налази на Добром потоку који је притока Черевићког потока. Од одмаралишта на Осовљу удаљен је око 20 минута хода, а од суседног Шакотиначког водопада око сат и по хода маркираном стазом. Висок је око 4 m, а испред водопада је мало језерце пречника 2-3 m и дубоко око пола метра.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	-	-	✓	-	-	-	

2.	**Шакотиначки водопад изнад села Шакотинац** (МЗ Бразилија) Овај водопад налази се на Шакотиначком потоку. До водопада постоји пешачка планинарска обележена стаза, која полази са асфалтног пута Беочин-Црвени чот. Висина овог водопада је преко 6 m, и ретко пресушује. У непосредној близини водопада налази се необично заобљено овално камење разних облика. На једном од њих налази се окамењена шкољка.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	-	-	✓	-	-	✓	
3.	**Раковачки водопади** (МЗ Раковац) Овај водопад је удаљен свега 15 km од Новог Сада, и налази се недалеко од асфалтног пута који води до манастира Раковац и даље преко Змајевца за Врдник. Ово је најатрактивнији и најнеобичнији фрушкогорски водопад. За разлику од других, овај водопад доводи воду до камене плоче која је одоздо поткопана тако да вода слободно пада до подножја, нигде не додирујући стене. Водопад је висок око 5 m, али у сушним периодима често пресуши. Раковачки поток образује још један водопад, на око 1 km по изласку из Старог Раковца. Налази се поред самог асфалтног пута па је најприступачнији од свих фрушкогорских водопада. Висок је око 3 m и има целе године воду.						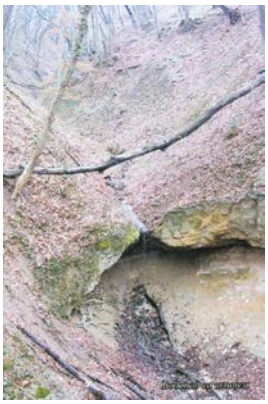
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	-	✓	-	-	✓	
4.	**Думбовачки водопад** (МЗ Беочин град). Думбовачки водопад се налази у изворишту Думбовачког потока. До њега се може доћи из Старог Раковца маркираном стазом Фрушкогорског маратона, или од Бранковца низ Бранковачке ливаде. Најлакше и најбоље је доћи асфалтним путем до краја насеља Думбово, и наставити кретање уз поток шумским путем, а задњи део пута стазом кроз лепу шуму. Шетња до водопада траје око сат времена.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	-	-	✓		-	✓	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

Плаже

Северну границу општине Беочин чини река Дунав, што ствара основу за појаву плажа. У туристичком смислу, односно у погледу уређености и опремљености, издваја се једнино беочинска нова плажа Караш. Стара плажа у Беочину није у употреби за купање, али чини потенцијално интересантан локалитет за одмор и риболов.

Табела 8. Плаже у општини Беочин

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Беочин Стара плажа** (МЗ Беочин град) Плажа се налази на 1269. km Дунава. Беочинска стара плажа није у употреби за купање, али ту се може видети велики број сојеница које красе обалу Дунава. Стра плажа је добро место за особе које се баве риболовом, и које желе миран одмор уз реку. При водостају Дунава плус 480 cm бива одсечена од копна тако да се може прићи само чамцем.						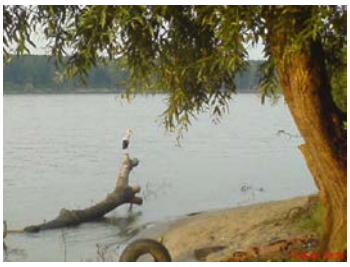
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	-	✓	✓	✓	-	
2.	**Беочинска нова плажа Караш** (МЗ Беочин град) Беочинска плажа је главна градска плажа се одликује добром уређености и добром посетом. Плажа је обогаћена и пешчаним и травнатим делом, опремом за одбојку на песку справама за игру деце, тушевима, кабинама, и свим основним и неопходним елементима. Плажу је могуће посетити и пловним путем. После доњег Шпица се стиже до пешчане плаже над којом је чарда Караш. Пловила са плитким газом могу пристати директно на плажу, а они са дубоким газом ваљало би да се усидре, и да користе помоћни чамац.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	-	✓	-	✓	-	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

SWOT АНАЛИЗА ПРИРОДНИХ КАРАКТЕРИСТИКА И ПРИРОДНИХ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА И АТРАКЦИЈА

Јаке стране	Слабе стране
• разноликост рељефа • велики број локалитета геонаслеђа • већ утврђена намена појединих простора површинских копова за заштиту био- и геодиверзитета као и за одрживи туризам и рекреацију • смањење и елиминисање негативних утицаја експлоатације минералних сировина у НП • подручје располаже обиљем воде • повољне климатске одлике • река Дунав • речна острва и рукавци • плаже на Дунаву и уређени делови приобаља • водопади на Фрушкој гори • већина терена је погодна за пољопривредну производњу, нарочито органску пољопривредну производњу • богатство биљних врста, посебно аутохтоних и унесених врста • више врста дивљачи • рибљи фонд Дунава • виноградарско подручје • Подручје заштите НП Фрушка гора	• неискоришћени природни ресурси • недовољна уређеност и опремљеност за туризам природних ресурса • поједини локалитети су тешко приступачни и неуједначено истражени • непотпуно обележавање туристичких стаза • недефинисан носећи капацитет • недовољна препознатљивост природних ресурса • неразвијена навика код локалног становништва за одрживо коришћење природних ресурса • непостојање довољно програма за едукацију и подизање свести о значају и заштити животне средине • многобројне викенд куће • трајно измењен предео на коповима, где су присутна угрожена станишта и врсте значајне за очување гео- и биодиверзитета • недозвољене активности излетника и рекреативаца у природном окружењу

Шансе	Претње
• афирмација различитих облика туризма заснованих на природи на домаћем и страном туристичком тржишту • препознати потенцијали за развој пољопривреде и сточарства кроз развој туризма • сталан тренд пораста органске производње • нови пројекти и могућности за активирање приобаља и Дунава • потреба за коришћењем дивљачи у ловно-туристичке сврхе • могућности међуопштинске сарадње • спровођење усвојеног Мастер плана одрживог развоја Фрушке горе • државни и међународни фондови намењени одрживом развоју животне средине • Дунавска стратегија • уврштавање објеката геонаслеђа у међународне листе и израда документације за њихову кандидатуру • еколошка начела друштвено одговорног пословања компаније Lafarge BFC	• слаба економска снага општине, и већине привредних субјеката и газдинстава • мали број реалних и конкретних развојних програма • висок водостај Дунава и поплаве • криволов • некомплетно спровођење усвојених стратегија • небрига, немарност појединаца према вредностима • спора промена свести о значају природних ресурса • непотпуни и неправилно спроведени поступци техничке и биолошке рекултивације (деградација, ерозија, животна опасност). • непрепознавање објеката геонаслеђа као природне вредности у васпитно-образовним процесу и привредном развоју

ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Историјски развој. Подаци о развоју насеља на подручју беочинске општине су веома оскудни. То важи и за сам Беочин. На територији данашњег Беочина постојала су праисторијска насеља у камено и метално доба. За време Римљана овде се налазило село Јасита. Један од првих писаних споменика у Срему ископан је на подручју Беочина. Ради се о натпису на камену који је био међаш на граници земље једног команданта коњице.

Из Средњег века потичу мало бројни остаци утврђења и насеља. Најближе данашњем Беочину налазио се бенедиктански манастир Думбово, први пут забележен 1237. године. Након продора турске војске у Срем 1526. године, опатија Светог Ђорђа (или град Домбо) је освојена и спаљена у борби. За места која су настајала око манастира мишљење је да су „прњаворци" (они који су обрађивали манастирска имања) градили куће у близини манастира, па је тако настајало и само насеље.

Село Беочин забележено је први пут као католичка жупа 1436. године. Најстарији подаци о манастиру Беочину сачувани су у турским катастарским књигама и потичу из 1566. године. По њима, манастир је тада забележен као Ново Сел(о) на истоименом пољу између Беочина и Каменице. У документу из 1702. године насеље се помиње као Белчин.

Настанак данашњег Беочина се везује за 1839. годину када је изграђена фабрика цемента браће Оренштајн. Оснивачи и први становници овог насеља били су рудари и радници који су градили фабрику. Касније од те мале фабрике настаје Беочинска фабрика цемента – садашњи Lafarge BFC. Ова цементара је најстарија цементара на Балкану и међу најстаријим у Европи.

Становништво. Укупан *број становника* по попису из 2002. године је 16.086, а укупан број домаћинстава 5.575, док *густина насељености* износи 86 становника по km^2, што је испод просека за Републику Србију.

Полна структура становништва. Од укупног броја становника, колико их је било 2002. године, 49,20% је било мушког, а 50,80%. женског пола.

Просечна старост становништва на нивоу целе Општине у 2002. била је 38,4 године (у зони демографске старости), што је повољније од републичког просека (40,2 године), односно просека за подручје АП Војводине (39,8 година). Повољнија просечна старост становништва, представља реалну развојну предност Општине, у поређењу са бројним општинама и насељима Републике, где је просечна старост знатно већа. Повољнија старосна структура од просечне за Општину била је у насељима: Лугу од 35,6 година и Беочину од 37,3 године, а неповољнија у осталим насељима: Раковац 39, Черевић 39,1, Свилош 39,3, Грабово 39,8 Сусек 40,2 и насељу Банаштор 44,7 година (ово насеље се налази у зони најдубље демографске старости). Индекс старења становништва износи

79,8, што чини овај фактор неповољним, али је знатно повољнији у односу на просек за Републику Србију АП Војводину.

Национална структура. Срби су најзаступљенији и учествују у укупном становништву са 68,2%, Роми учествују са 6,5%, следе Словаци са 6%, Југословени са 5,4%, Хрвати са 4,7%, док на осталих 15 нација (Црногорци, Албанци, Бошњаци, Бугари, Буњевци, Мађари, Македонци, Муслимани, Немци, Румуни, Руси, Русини, Словенци, Украјинци, Чеси) отпада 4,2%. Остали становници односе се на остале нације, неопредељене или по том питању неизјашњене, регионалне припадности и непознато. Са изузетком насеља Луг, где највећи део популације чини словачка националност (96,4%), у осталим насељима, посебно руралним великом већином становништво је српске националности. У самом Беочину, као градском насељу, Срби чине 58,3% укупног становништва. Национална хетерогеност је својеврстан туристички потенцијал општине, јер обезбеђује културну шароликост која може да свој печат овој општини као туристичкој дестинацији.

Образовна структура становништва општине Беочин, неповољнија је од просечне за Републику и за АП Војводину. Тако је у структури становништва старог 15 и више година у Општини било 5% становништва без школске спреме и око 2% неписменог становништва, према око 6% без школске спреме у Републици и 4% у АП Војводини, односно око 4% неписменог у Србији и 2,5% у Војводини. Учешће становништва са 1 - 3 разреда основне школе (1,6%), са 4 - 7 разреда основне школе (16,7%) и са основним образовањем (29,9%), разликује се од републичког нивоа: 2%, 14,1% и 23,9%, односно, у Војводини: 2%, 14,4% и 24,9%. У Општини је нешто ниже учешће становништва које има средњи ниво образовања (40,4%), од просека за Републику (41%) и Војводину (43,9%), и знатно ниже учешће становништва са вишим (3,1%, према 4,5% у Републици и 4,3% у Војводини) и високим степеном образовања (2,4%, према 6,5% на нивоу Републике и 5,2% у Војводини). У поређењу са просеком Јужно-бачког округа, у Општини је знатно нижи ниво образованости становништва, посебно у погледу учешћа са вишим (5% у округу) и високим (8%) степеном образовања.

Градско и рурално становништво. У целој Општини Беочин половина укупног становништва живи у насељу Беочин које има статус градског насеља, тако да тај део становништва представља градско становништво. Друга половина становништва Општине живи у преосталих седам насеља, која спадају у остала (рурална, сеоска) и чине остало или рурално становништво.

Насеља. На подручју општине Беочин има осам насељених места: Беочин, Раковац, Черевић, Баноштор, Сусек, Свилош, Грабово и Луг. Територијално највеће катастарске општине су Сусек (3.940,7 ha), Беочин (3.505,6 ha) и Черевић (3.263,6 ha). Територијално најмање насељено место је Луг са површином од 996,5 ha. По броју становника, највећа насеља су Беочин (8.058), Черевић (2.826) и Раковац (1.989). Најмањи број становника има насеље Грабово само 138

становника. Беочин је једино градско насеље и преставља административни центар Општине.

Табела 9. Површине и број становнка по насељима у општини Беочин

Насеље	Површина (ha)	Број становника (2002)
Беочин	3.505,6	8.058
Баноштор	2.149,3	780
Грабово	1.447,3	138
Луг	996,5	801
Раковац	2.045,0	1.989
Свилош	1.242,1	362
Сусек	3.940,7	1.132
Черевић	3.263,6	2.826

Извор: Републички завод за статистику

Беочин је административни центар и највеће насељено место у Општини. Беочин заузима површину од 3.505,6 ha. Насеље на садашњој територији Беочина се први пут спомиње у 18. веку. Фабрика цемента изграђена је 1869. године, а у 20. веку настало је и насеље за раднике. После Другог светског рата Беочин се шири на исток градњом вишеспратних зграда. Беочин постаје већи и важнији од Беочин села, постаје центар за околна села. Због великог прилива становништва, због потражње радника за рад у фабрици цемента, у Беочину има мало старог локалног становништва. Беочин се састоји из две месне заједнице: Беочин - града и Беочина - села.

Беочин град је градско насеље, седиште је Општине, налази се западно од града Новог Сада. Припада групи подунавских насеља, јер је подигнут на прелазу стрмих одсека у алувијалну раван Дунава. Беочин град спада у млађа фрушкогорска насеља јер се развијао са развојем фабрике цемента. Један део Беочин града се назива Шакотинац. Овај део града је удаљен од градског језгра око 2 km западно и функционише као посебно насеље. Западни део Шакотинца становници зову Бразилија. Бразилија и Шакотинац су спојена насеља и чине једну целину.

Беочин град је комплетно покривен инфраструктуром: изграђена је водоводна и канализациона мрежа, уведен је гас, улична расвета, телефони, кабловско дистрибутивни систем, а све улице су асфалтиране. Беочин град има основну школу, предшколску установу, Спортско пословни центар, Дом културе са Културним центром и библиотеком, Дом здравља, пијацу, полицијску станицу, Културно уметничко друштво "Бриле" и велики број спортских клубова.

Беочин село је месна заједница у оквиру Беочина. Припада групи планинских насеља. Смештено је нешто јужније у долини Козарског потока.

Удаљено је око 2 km од Беочин града. Беочин село је пре подизања фабрике цемента било познато пољопривредно насеље са развијеним виноградарством, међутим са отварањем фабрике цемента највећи број становника овог села је почео радити у овој фабрици и престао се бавити пољопривредном производњом.

Беочин село има вртић, предшколско одељење, основну школу до четвртог разреда, Дом културе у којој се налази огранак библиотеке, земљорадничку задругу, сточну пијацу, и расадник. Поред изграђене канализационе мреже, Беочин има урађену гасификацију и телефонизацију, као и кабловско-дистрибутивни систем.

Баноштор је подигнут на подручју где се потоци Текениш и Читлук спајају са алувијалном равни Дунава па спада у подунавска насеља. Налази на северним падинама Фрушке горе, уз обалу Дунава, на подунавском путу који спаја Петроварадин са Илоком и Вуковаром. Такође постоји веза са насељем Бегеч, скелом преко Дунава. Баноштор заузима површину од 2.149,3 ha. Удаљено је 12 km од Беочина. У овом селу се производе значајне количине грожђа и вина. Баноштор има бензинску пумпу, пошту, здравствену амбуланту, основну школу до четвртог разреда и месну канцеларију. У насељу се налази и око 550 викенд кућа.

Грабово је смештено 5 km од Дунава, на тераси изнад потока Текениш, где је било погодног земљишта за обраду као и шума. Спада у планинска насеља и налази се на надморској висини од 200 m на истоку до 240 m на западном делу насеља. До 1953. године ово насеље је било у саставу Баноштора. Заузима површину од 1.447,3 ha. Село је доста изоловано, на шта указује и чињеница да сигнали мобилне телефоније и земаљске телевизије Републике Србије нису доступни овом селу, већ су становницима доступни сигнали из Републике Хрватске. Грабово има гасну мрежу, водовод и струју.

Луг је село које се налази у брдима Фрушке горе и припада планинском типу насеља. Налази се 5 km јужно од Сусека на подручју где се планинске стране преко лесне заравни спуштају у Подунавље. На северу насеља надморска висина износи 160 m док је на југу она 240 m. Цело село је, у правцу долине, нагнуто ка северу. Од Дунава и пута Нови Сад - Беочин - Илок удаљено је 5 km. По површини коју заузима, Луг је територијално најмање насељено место Општине. Највећи број становника представљају Словаци. Луг је релативно ново село, јер је настало тек 1902. године. Село су основали Словаци из Бачке, Гложана, Бачког Петровца, Кулпина и Бегеча. Они су углавном били дрвосече који су ту радили као сезонски радници. Луг је све до 1953. године био у саставу Сусека. Ово насеље удаљено је од општинског центра око 25 km .

Луг данас има четворогодишњу школу са предшколским одељењем, амбуланту, пошту, Дом културе, новоизграђену цркву са црквеним домом, бетониране путеве у свим улицама, постављену уличну расвету, водоводну и канализациону мрежу,

Раковац је такође село које се налази у брдима Фрушке горе на путу Беочин - Нови Сад. Налази се на крајњем истоку Општине. Данашњи Раковац се дели на Стари и Нови Раковац. Стари Раковац налази се 3 km од тока Дунава, у долини је Раковачког потока на поточној тераси висине 2-3 m и припада групи планинских насеља. Нови Раковац је смештен на високој тераси која је у виду висоравни на излазу Раковачког потока у алувијалну раван Дунава и стога припада групи подунавских насеља. Од Беочина је удаљен 4 km, а од Новог Сада 13 km. Удаљеност насеља од општинског средишта је 5 km.

У Раковцу се поред месне канцеларије налази и амбуланта, пошта, испостава основне школе са четири разред и предшколска установа. Кроз Раковац пролазе два регионална пута, железничка пруга, водовод, телефонија, гасификација, канализација и електрична енергија. Уређеном инфраструктуром у месној заједници Раковац створени су предуслови за развој привреде и ширење насеља.

Свилош се налази на надморској висини од 150 до 160 m и припада групи планинских насеља. Смештен је на путу који повезује северни део Срема са Сремском Митровицом. Ово село представља једини пут за приступ селу Грбово. Свилош је до 1948. године био у саставу насеља Сусека, када је издвојен као посебно насеље. Село је удаљено 18 километара од општинског центра и 37 km од Новог Сада. Свилош данас има школу до четвртог разреда, амбуланту и месну канцеларију.

Сусек је село које се налази на самом рубу општине Беочин, на путу према Илоку. Спада у групу подунавских насеља, иако Дунав као саобраћајница нема значаја за ово насеље. Удаљено је 20 km од Беочина и 35 km од Новог Сада. Кроз подручје овог насеља протичу потоци Чедомир и Лишвар који се овде спајају и улазе у алувијалну раван Дунава.

Село има основну школу, пошту, амбуланту, земљорадничку задругу, ветеринарску станицу и недавно изграђену вишенаменску салу и спортску дворану која је при основној школи.

Черевић је село саграђено на излазу Черевићког потока из планинске области Фрушке горе и на његовом ушћу у Дунав. Спада у подунавско насеље. Село је 24 km удаљено од Новог Сада и 7 km од Беочина. Село има пошту, основну школу до четвртог разреда, предшколско одељење, ветеринарску станицу и амбуланту. Черевић има Завичајни музеј, као и православну, римокатоличку, адвентистичку и назаренску цркву. Поред православног, римокатоличког и назаренског у Черевићу постоји и јеврејско гробље.

Привреда. Да би се омогућио несметан развој туризма на датом подручју, он мора бити усклађен са развојем осталих привредних делатности на том подручју. Туризам је директно зависан од других привредних делатности, које омогућавају или искључују његово постојање.

Према годишњем просеку запослених у 2009. години у општини Беочин је било 3.088. Од тога запослени у привредним друштвима, предузећима,

установама, задругама и организацијама је било 1968., док је 1.120 чинило предузетнике (лица која самостално обављају делатност и они запослени код њих).

Табела 10 која следи приказује број запослених по привредним делатностима на територији општине и на тај начин нам омогућава увид у привредну структуру општине Беочин.

Табела 10. Просек запослености у општини Беочин по делатности за 2009. годину

Делатност	Број запослених[2]
Пољопривреда, шумарство и водопривреда	57
Рибарство	0
Вађење руда и камена	0
Прерађивачка индустрија	628
Производња електричне енергије, гаса и воде	11
Грађевинарство	148
Трговина на велико и мало, оправка	449
Хотели и ресторани	0
Саобраћај, складиштење и везе	65
Финансијско посредовање	12
Послови с некретнинама, изнајмљивање	29
Државна управа и социјално осигурање	125
Образовање	187
Здравствени и социјални рад	149
Друге комуналне, друштвене и личне услуге	110
Укупно:	1968

Извор: Републички завод за статистику

Из дате табеле 10 можемо уочити да прерађивачка индустрија упошљава највећи број радно способног становништва, што се првенствено односи на фабрику Lafarge BFC која чини основу целокупне привреде општине. Не много мање запослених броје трговина и услуге поправки, затим ванпривредне делатности па грађевинарство итд. Значајно је поменути да, без обзира на чињеницу да се општина Беочин простире дуж реке Дунав, у сектору рибарства нема запослених.

Пољопривреда. Територија општине Беочин има погодне природне услове за развој пољопривреде и рибарства. Има повољан географски положај, умерено континенталну климу и погодно земљиште за разноврсну пољопривредну

[2] Укључени су запослени у привредним друштвима, предузећима, установама, задругама, организацијама и малим привредним друштвима (до 50 запослених) који нису обухваћени редовним полугодишњим истраживањем Републичког завода за статистику, а који су добијени оценом из анкете за допуну полугодишњег истраживања о запосленима. Годишњи просек израчунат је на бази два стања: 31.03. и 30.09.

производњу (сточарство, ратарство и повртарство, воћарство и виноградарство). Река Дунав пружа велике могућности за бављење рибарством, иако је оно, као што је већ напоменуто, потпуно занемарено. Карактеристично је значајно учешће воћњака и винограда у структури укупног обрадивог земљишта, што овој општини даје карактеристике воћарско-виноградарског рејона.

Према подацима Републичког завода за статистику, засејане површине под житима 2009. године захватале су 3.597 ha. Површине под индустријским биљем заузимају 349 ha. Повртно биље је заступљено на 360 ha, а крмно биље на 500 ha. Површине под засадима воћа по подацима из 2009. године заузимају 449 ha. Када су у питању виногради и производња грожђа и вина, виноградари Баноштора и Черевића имају дугу традицију и одличне резултате у гајењу признатих винских сорти грожђа (талијански ризлинг, мерло, хамбург, франкова, каберне совињон, гаме и др.). Површине под виноградима износе 292 ha. Произвођачи у Општини окрећу се развијању сопствених винских подрума и јачају своје асоцијације, проширењу поседа, подизању нових засада воћа и винограда и набавци опреме за винарије и погоне за складиштење, чување и прераду воћа и грожђа. Како је већ напоменуто, и поред релативно малих површина у односу на укупно обрадиво земљиште које захватају, воћњаци и виногради дају својеврсни печат пољопривреди и развоју туризма овог краја, окруженог Националним парком Фрушка Гора, стварајући простор за развијање органске производње воћа и прерађевина (ракије, слатка, џемови и сл) и производње вина са географском ознаком порекла (фрушкогорски бермет, талијански ризлинг), те повезивања пласмана ових производа са развојем винског, руралног и еко туризма.

Сточарство има важну улогу у структури производног потенцијала пољопривреде општине Беочин, нарочито ако се има у виду висока заступљеност ливада (725 ha) и пашњака (1.750 ha). Међутим, приноси сена са ливада су нешто нижи, док се на пашњацима постижу бољи резултати, изнад покрајинског и националног нивоа.

На територији Општине, у Сусеку налази се и рибњак површине 140 ha. Смештен је у једном дунавском лиману, тако да се напаја водом из дунавског рукавца путем канала или великим пумпама када је водостај Дунава низак. У рибњаку се гаје шаран, смуђ, штука, амур, тостолобик и сом. У јесен се врши излов рибе и годишње се излови 12-15 тона рибе. Рибњак припада фирми „Рибарство“ Петроварадин.

С обзиром на велико присуство медоносних биљака, Фрушку гору са пуним правом називају медном, односно слатком планином. Велики број извора и потока, као и велике површине под шумама и ливадама, обезбеђују квалитетну пчелињу пашу током више месеци у току године.

Индустрија. Територију општине Беочин карактерише хетерогена индустрија, с тим што видно доминира индустрија грађевинских материјала,

тачније Беочинска фабрика цемента Lafarge BFC. Индустрија је доминантна привредна делатност у општини Беочин и упошљава највећи број запосленог становништва. Поред ове фабрике у општини се јавља и индустрија неметала, метална индустрија, дрвна индустрија и прехрамбена индустрија.

Посматрајући структуру индустрије на подручју општине Беочин са аспекта туризма, може се закључити да постоји евентуалну претња у беочинској цементари. Међутим, по стратегијским плановима и већ спроведеним програмима ове фабрике, она испуњава прописане стандарде очувања животне средине и да улаже у ову област, што омогућава туризму да се развија и користи потенцијале дате на територији општине. Остале индустријске делатности нису у већој мери утицајне на животну средину јер се ради о мањим предузећима, које самим тим не представљају ограничавајући фактор за развој туризма. Са друге стране, присутна су и предузећа прехрамбене индустрије, која могу позитивно утицати на развој туризма Општине.

КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ ТУРИСТИЧКИ РЕСУРСИ И АТРАКТЦИЈЕ

Културно-историјски ресурси и атракције у општини Беочин су различитог карактера, али по бројности доминирају они сакралног карактера. Највећи број културно-историјских ресурса и атракција лоциран је у насељима. Сви културно-историјски ресурси и атракције Општине могу се груписати на следећи начин:

- манастири,
- цркве и други сакрални објекти,
- дворци и виле,
- музеји и тематске поставке,
- објекти традиционалне народне архитектуре,
- објекти индустријског наслеђа и
- археолошки локалитети.

Манастири

На територији општине Беочин великим својим делом просторе Фрушка гора, коју многи називају српска Света гора, због великог броја манастира смештених на њеним обронцима. У општини Беочин су смештена два значајна манастира, која су уврштена у Списак непокретних културних добара од изузетног значаја. То су манастир Беочин са црквом посвећеном Вазнесењу Христовом и манастир Раковац са црквом посвећеном Св. Кузману и Дамјану.

Табела 11. Манастири у општини Беочин

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Манастир Беочин (МЗ Беочин)** Посвећен празнику Вазнесења Христовог. Оснивач манастира Беочин је непознат, као и већине фрушкогорских манастира. О начину како је манастир добио име постоји прича архимандрита Фирмилијана. Он тврди са су га основали Рачански монаси, па су га назвали Беочином, јер је био "чин, бело, лепо дело". Црква није била велика али су јој зидови били масивни, изграђени од камена и са обавезним кубетом изнад певница. У питању је женски манастир. Уз сам манастир налази се велелепни парк.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	Не	
	✓	✓	✓	-	✓	-	

2.	**Манастир Раковац (МЗ Раковац).** Као и код других фрушкогорских манастира настанак манастира Раковац је, макар и посредно, везан за сремске Бранковиће. По предању изградио га је војвода Рака Милошевић, коморник деспота Јована Бранковића (1499-1502), па је по њему и добио име. Међутим, мало је тога што може да потврди ову причу о његовом ктитору или макар време када је сграђен. Нема сумње да је манастир веома стар о чему сведочи и запис урезан на зиду припрате из 1533. године, па се из тога претпоставља да је црква зидана у то време. По неким подацима 1541 године, манастир је запаљен од стране Турака. Шта се после тога догађало остаје тајна, али се чини да је манастир и даље био активан јер се он у неким турским списима спомиње 1546. године као манастир Врачеви на подручју Раковца.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	Да	Не	
	✓	✓	✓	-	✓	-	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

Цркве и други сакрални објекти

Цркве и верске заједнице сведоче о историјском континуитету на подручју општине Беочин. Највећи број сакралних објеката припада Српској православној цркви, потом Римокатоличкој цркви, Словачкој евангеличкој цркви и Исламској верској заједници. Цркве, као објекти сакралне архитектуре, се истичу временом настанка, историјским значајем, ликовним и другим вредностима које поседују.

Табела 12. Цркве и други сакрални објекти у општини Беочин

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Православна црква Св. Георгија у Баноштору** (МЗ Баноштор) Црква Св. Георгија је једнобродна грађевина са правоугаоним певницама и несразмерно ниским звоником на западној страни. Репрезентативни класицистички иконостас резао је Максим Лазаревић 1833. године, а иконе и део зидног сликарства извео је Константин Пантелић 1836. године, о чему сведочи запис над царским дверима. У цркви је сачуван и мали шестоугаони сто, највероватније из прве половине XVIII века, са токарски изведеним украсима, карактеристичан за период XVI–XVII века. Најстарији предмети су два певничка стола, орнаментално украшена, чији сликани украс одаје неуки зографски рад са ликовима чувених црквених песника.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	🚶	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	
2.	**Римокатоличка црква Свете Барбаре** (МЗ Беочин) Црква Свете Барбаре грађена је према нацрту инжењера Otton Werner-а. До средине 1942. године изграђен је брод цркве са сакристијом као доградњом без звоника и предворја. Звоник је изграђен током 2007. и 2008. године. Тако је, коначно, спољни изглед какве соц-реалистичке фабричке хале коначно попримио изглед сакралног објекта какав и заслужује црква.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	🚶	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	-	
3.	**Православна црква Светог Саве** (МЗ Черевић) Српска православна црква посвећена Светом Сави саграђена је 1744. године, од када је више пута обнављана. Прва већа обнова забележена је 1819. године. Израда двери се везује за радионицу Марка Вујатовића. Столове је радио Максим Лазаревић. Познати иконописац – сликар Георгије Бакаловић склопио је 1826. уговор за обнову иконостаса.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	🚶	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	

4.	**Православна црква Св. Арханђела Гаврила** (МЗ Сусек) Црква, подигнута 1770. године, припада уобичајеном типу једнобродних грађевина насталих педесетак година након изгона Турака из Војводине. Иконостас из 1779. године је рад Теодора Крачуна, најоригиналнијег српског барокног сликара, док је резбарија барокно рокајних форми рад непознатог мајстора из друге половине XVIII века. Развијени иконостас исликан је у шест зона, са 64 поља. У соклу су параболе, а у зони престоних икона царске двери са Благовестима и медаљонима св. Саве и Симеона.						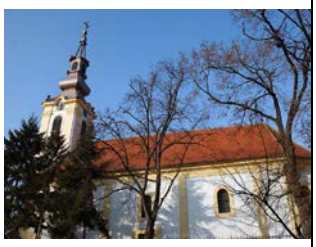
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	-	
5.	**Православна црква Св.Архангела Михаила и Гаврила** (МЗ Грабово) Црква Св. Архангела Михаила и Гаврила у Грабову, најстарија је на подручју Општине и проглашена је за споменик културе. Године 2009. звоник цврке је срушен под налетом олујног ветра, али је реконструисан средствима Покрајинског секретаријата за прописе, управу и националне мањине.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	-	
6.	**Православна црква Ваведења Богородице у Свилошу** (МЗ Свилош). Српска православна црква Ваведење Богородице у Свилошу проглашена је за споменик културе 2005. године. Изнад врата ка звонику, налази се текст који је исписао иконописац у коме се каже да је иконосатас нацртао и позлатио 1855. године молер Матеј Петровић.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	-	

7.	**Римокатоличка црква Светог Јосипа** (МЗ Черевић) Градња зидане цркве у Черевићу започета је 1773. године у част Светог Јосипа. Зидање је довршено до краја 1776. године и делимично је опремљена како би 1777. године била благословљена и предана народу на пуну употребу.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	
8.	**Римокатоличка црква Светог Рудолфа** (МЗ Баноштор) Баноштор је своје садашње име добио по бенедиктинском самостану који је утемељио бан Бјелош. Бан Бјелош је самостан подигао на свом земљишту. По налогу папе Гргура IX Баноштор је постао седиште Сремске бискупије. Католички надбискуп је, две године касније, дао уз самостанске зграде саградити и катедралу. Тако је, све до XV века, Баноштор био седиште обновљене Сремске бискупије. Од банова самостана није до сада пронађен ни један остатак који би потврђивао истинитост писаних докумената на овом простору. Провалом Турака (1521 – 1929.) све је уништено па се не зна ни где му је било место. Ипак, у Баноштору је ступ који је наводно из цркве бивше опатије. Ступ на себи носи капител у плетерној орнаментици. Нову Католичку цркву у Баноштору о свом трошку и на свом земљишту дао је изградити гроф Рудолф Котек из Футога. Године 1910. ископани су темељи, а камен темељац положен 23. јуна 1912. године и благословљен.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	-	

9.	**Словачка Евангелистичка црква у Лугу** (МЗ Луг) Године 1902. добијена је локација за цркву и црквени дом, а осам година касније је отпочет са радом молитвени дом и завршен је 1912. године. Значајни радови на обнови цркве извршени су од 2006. до 2008. године уз помоћ општине Беочин.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	
10.	**Црква Св Василије Остошки** (МЗ Беочин град) Темељи храма Св. Василија Острошког Чудотворца у Беочину постављени су 2000. године. Црква се налази у самом центру Беочина, смештена је у зеленилу градског парка, и тако оплемењује визуру града Беочина. Св. Василије Острошки је и Слава коју овај храм слави 12. маја.						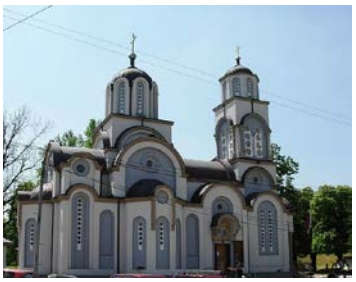
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	
11.	**Црква Преображења Господњег Беочин** (МЗ Беочин). Преображењска црква у Беочин селу једнобродна је грађевина подигнута у другој половини 18. века, типичних одлика такозваног граничарског барока. Звоник на западној страни обновљен је 1906. године. Иконостас је резао новосадски мајстор Аксентије Марковић према уговору из 1791. године који је склопљен са црквеном општином села Беочин. Иконе је сликао Стефан Гавриловић, а позлатарске радове извео Илија Гавриловић, по уговору из 1802. године.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	

12.	**Молитвени дом исламске заједнице у Беочину** (МЗ Беочин град) Изградња Молитвеног дома почела је 2000. године. Захваљујући помоћи грађана широм Србије и општине Беочин, 2005. године настављена је изградња. Две године касније почело се са активном молитвом у новоизграђеном Молитвеном дому.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

Дворци и репрезентативни објекти

Дворци Војводине су препознати као један од потенцијала који би могао да допринесе развоју туризма. Након уређења Старог дворца и његовог стављања у функцију Беочин ће моћи то да искористи како би се укључио у туристичке производе овог типа који се креирају на нивоу Војводине.

Табела 13. Дворци и репрезентативни објекти у општини Беочин

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Стари дворац** (МЗ Беочин) Дворац у Беочину саградила је породица Шпицер по пројекту Стеиндал Имреа. Еде Шпицер је бивши сувласник Беочинске фабрике цемента. Стари дворац који је изграђен 1892. године један је од најстаријих споменика културе у Беочину. Међу не тако бројним дворцима у Војводини овај се по мишљењу стручњака издваја као јединствен пример сецесионизма, преовлађујућег стила у европској архитектури. Оцена стручњака је да припада китњастој архитектури из које треба издвојити чувени камин, витраж и керамику. Одлуком Владе Републике Србије, Стари дворац у Беочину добио је статус споменика културе и тиме је стављен под заштиту државе.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	-	✓	-		-	

2.	**Вила "Војводина" – Равне** (МЗ Свилош) Вила "Равне" је удаљена 42 km од Новог Сада и 20 km од Сремске Митровице, а до ње се долази регионалним путем Р-107 Нови Сад - Нештин. Резиденција је укупне површине од 746 m², обухвата саму вилу са тремом, пространом терасом, ловачким салоном, трпезаријом са 14 места, трпезаријом са 14 места, кухињом, радном собом, три спаваће собе са три купатила, затим депаданс у коме су две двокреветне и четири једнокреветне собе, кућа домара и роштиљ кућица.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	-	✓	-		-	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

Објекти традиционалне народне архитектуре

Народна архитектура представља логичан одговор на интегрисане утицаје природних одлика и посебности одређеног места. Висока етика традиционалног градитељства исказана је кроз одговорност у располагању ресурсима места на којем се гради, али и кроз снажне етничке утицаје. Као два најзначајнија објекта из ове категорије који су евидентирани у Централном регистру споменика културе Републичког завода за заштиту споменика културе издвајају се Кућа у Станкићевој улици бр. 4 у Беочину и Чардак у Свилошу, у Фрушкогорској улици бр. 97.

Табела 14. Примери објеката традиционалне народне архитектуре у општини Беочин

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Кућа у Станковићевој улици бр. 4 у Беочину** Кућа припада типу сеоских стамбених објеката карактеристичних за подручје Срема XVIII века. Кућа је троделна и правоугаоне основе, челом окренута према улици. Саграђена је од набоја, на каменим темељима, а двосливни кров је покривен бибер - црепом. Кућа је категорисана као непокретно културно добро од великог значаја.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	-	

2.	**Чардак у Свилошу, Ул. Фрушкогорска бр. 97** Према години забележеној на вратима, чардак за кукуруз породице Бошковић у Фрушкогорској 97 подигнут је 1916. године. Правоугаоне је основе, са продуженим тремом и двосливним кровом испуштеним над чеоним странама. Постављен је над ниске, опеком зидане просторије које служе као оставе. Чардак је саграђен у скелетном систему као целовит конструктивни склоп са амбаром, формираним у облику већег и мањег окна, уметањем дашчица у стубове конструкције, за разлику од осталог дела, у којем су стране од закованих летвица.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	-	

Извор: Национални центар за дигитализацију, доступно на http://spomenicikulture.mi.sanu.ac.rs

Музеји и тематске поставке

На територији општине Беочин постоји само један музеј – Завичајни музеј у Черевићу. Постоје и размишљања о оснивању музеја у оквиру фабрике цемента који би пратио њен историјски развој, као и музеја у делу Старог дворца у Беочину. Поред музеја у туристичким активностима могу од значаја бити и тематске поставке уметника, удружења или појединаца. Ова група културно-историјских ресурса и атрактивности има велике могућности за унапређење и креирање нових вредности.

Табела 14. Објекти из групе „Музеји и тематске поставке“ у општини Беочин

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Завичајни музеј Черевића** (МЗ Черевић). Поставка Завичајног музеја Черевића, основаног 1980. године, конципирана је тако да посетиоце упозна са историјском и културном баштином места, као и знаменитим житељима који су својим животним путем или уметничком надареношћу потврдили своју везаност за завичајно тло. Изложени експонати: уметничка платна, скулптуре, рукописи, фотографије као и друга грађа, разврстани су у посебне целине. Одвојено је представљена рукописна заоставштина песника Јована Грчића Миленка и легат вајара Јована Солдатовића.						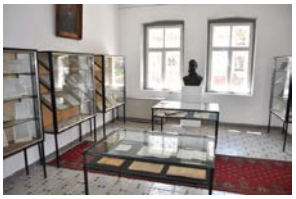
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	✓	✓	-	✓	-	

2.	**Ловачка соба Радована Шипина** (МЗ Черевић) Ловачка соба направљена је пре десетак година. Комплетан ентеријер је урађен од дрвета. Опремљена је са много трофеја високе дивљачи и птица.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	-	✓	-		-	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

Археолошка налазишта

Према подацима Централног регистра археолошких налазишта Републичког завода за заштиту споменика културе, на територији општине Беочин се налази четири археолошка налазишта: Градина код Новог Раковца, Нови Раковац (бр. уписа АН 111), "Маријин До" у Раковацу (бр. уписа, АН 142), "Крушевље" у Свилошу (бр. уписа АН 146) и "Градац" у Черевићу, потес "Орловац" (бр. уписа АН 143). За укључивање у туристичку понуду подобно је једино археолошко налазиште Градина.

Табела 15. Објект из групе „Археолошка налазишта“

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Археолошко налазиште Градина** (МЗ Раковац) Овај споменик природе је вишеслојни археолошки локалитет који се налази у беочинској Месној заједници Раковац и припада категорији споменика културе. Издвојене су две његове фазе. Романичкој фази припада тробродна црква са трима полукружним апсидама, испод којих се налази крипта. Готичка црква, која делимично лежи на темељима романичке, имала је тространу апсиду са контрафорима. На локалитету Градина налазио се манастир Домбо, који је у XV веку опасан бедемом и шанцем. Упркос томе, Турци су у првој половини XVI века заузели и спалили овај манастирски комплекс, да би одредбом Карловачког мира био потпуно порушен 1702.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
					Да	**Не**	
	✓	-	✓	-	-	-	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

Објекти индустријског наслеђа

Као могући културно-историјски локалитети у општини Беочин могу се издвојити и објекти индустријског наслеђа, као атрактивна основа специфичне форме индустријског туризма. Обиласци површинских копова, објеката од значаја за развој рударства, старих технологија, показали су се атрактивним за туристе. Такви пројекти су предвиђени за фабрику цемента у Беочину, али тренутно једини локалитет овог типа је Бели мајдан у Раковцу.

Табела 16. Објект из групе „Објекти индустријског наслеђа“

Р.б.	Назив локалитета и опис						Фотографија локалитета
1.	**Бели мајдан Раковац** (МЗ Стари Раковац) Овај локалитет представља напуштен рудник каолинског гранита. Бели мајдан у Раковцу је остатак напуштеног рудника. Рудник је напуштен још 1937. године, а експлоатисана руда је каолински гранит. Своју употребу налазио је за израду надгробних споменика, темеља за кућу, и највероватније је употребљаван и за изградњу манастира Раковац. Данас је посета руднику на сопствени ризик, али због необичних садржаја, планинари, шетачи, и наменски путници радо га посећују.						
	Прилаз локалитету могућ:				**Доступан особама са инвалидитетом:**		
	🚗	🚌	👣	🚢	**Да**	**Не**	
	✓	✓	✓	-	-	✓	

Извор: Интерна база података пројекта „„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

SWOT АНАЛИЗА ДРУШТВЕНИХ КАРАКТЕРИСТИКА И КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ ТУРИСТИЧКИХ РЕСУРСА И АТРАКЦИЈА

Јаке стране	Слабе стране
• подједнак однос градског и „осталог“ становништва, према просечном где је више урбаног од руралног • повољнија просечна старост становништва него у Републици и Покрајини • постоји знатан број квалификованих лица који су незапослени, што је потенцијално повољна околност • мултикултуралност становништва • релативно равномерна територијална распоређености културно-историјских споменика • манастири Беочин и Раковац • локалне манифестације • очувани објекти традиционалне архитекте • индустријско наслеђе • одлучност локалне самоуправе да се ресурси афирмишу	• слабија образовна структура становништва од просечне за Републику и Покрајину • неповољан тренд у погледу запослености • непостојање јасног културног идентитета • девастација културно-историјских споменика услед различитих фактора (запуштеност, неадекватно одржавање и сл) • недовољно истражена и заштићена етно-баштина села • неодговарајуће и недовољно представљање културно-историјског наслеђа посетиоцима • мала економска средства за реализацију идеја
Шансе	**Претње**
• унапређивањем привредне структуре, путем програма самозапошљавања • ширења мреже малих и средњих предузећа • повећавати ниво образованости становништва и образовање прилагођавати	• опадање броја становника • даље погоршање старосне структуре становништва • евентуални изостанак интензивније инвестиционе активности, погоршао би стање у

захтевима тражње • едукација становништва, • стимулисање улагања у културно наслеђе и строжа примена законских мера • регионално повезивање, повезивање установа културе, кроз пројекте на заштити и промоцији културне баштине. • рад на заједничким пројектима у оквиру међународне сарадње • коришћење могућности која пружа Дунавска стратегија	Општини, како у погледу броја и структуре становништва, тако и броја и структуре незапослених лица • слични или богатији културно-историјски ресурси у окружењу • убрзан процес урбанизације руралних насеља • девастација и губљење културно-историјских споменика услед природних и антропогених утицаја • неадекватна и застарела законска регулатива о заштити културних добара

СМЕШТАЈНО-УГОСТИТЕЉСКИ КАПАЦИТЕТИ И ТУРИСТИЧКИ ПРОМЕТ

Према Закону о туризму ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009 и 88/2010) угоститељски објекти за смештај врсте хотел, мотел, туристичко насеље, пансион и камп разврставају се у категорије, у складу са стандардима прописаним за поједине врсте тих објеката. По подацима Министарства економије и регионалног развоја (Сектор за туризам) у општини Беочин нема категорисаних угоститељских објеката.

Угоститељски објекти врсте кућа, апартман, соба и сеоско туристичко домаћинство, разврставају се у категорије у складу са стандардима прописаним за поједине врсте тих објеката, а на основу одлуке надлежног органа јединице локалне самоуправе.

У Табели 17 су приказани актуелни смештајни капацитети на подручју Беочин.

Табела 17. Смештајни капацитети на подручју општине Беочин

Р.б.	Тип и назив објекта	Број објеката	Број лежајева	Број соба
Одмаралишта				
1.	„ЦеПТОР“ - Центар за привредно-технолошки развој Војводине, Андревље	1	60	31
2.	Дечије одмаралиште „Тестера“	1	174	20
3	Одмаралиште „Осовље“ (*Објекат затвореног типа кога користе запослени НИС-а*)	1	40	16
Преноћишта				
1.	Ресторан „Караш“	1	6	4
2.	Ресторан „Змајевац“	1	13	9
Приватни смештај				
1.	Кућа за смештај Душан Ж. Видак, улица Хероја Раше бр. 42.,Черевић	1	6	3
2.	Кућа за смештај Виданка Адамовић, Сусек, потес Градине	1	12	6
3.	Кућа за смештај Јован Кузманвић, улица Војводе Ж. Мишића бр. 11., Черевић	1	2	1
4.	Кућа за смештај Слободан Омаљев, потес Прљуша, Баноштор	1	4	3
Остало				
1.	Еко-Етно клуб Черевић	1	преко 30	-
2.	Етно кућа „Урошевић“, Баноштор	1	2	6

Извор: База података израђена у оквир пројекта „Развој руралног туризма у општинама Беочин, Сремски Карловци и Ириг“; Подаци из општине Беочин.

У општини Беочин не постоји ни један хотел ни мотел у правом смислу значења тих речи, а остали смештајни капацитети су и по квалитету и квантитету су од мањег значаја за интензивнији развој туризма. Непостојање смештајних капацитета значи непостојање базе туризма, што онемогућава интензивнији развој туризма. Отуда ово мора бити међу првим приоритетима уколико Беочин заиста жели да улаже у развој туризма и очекује ефекте по основу улагања.

Као што се види из Табеле 17 дечије одмаралиште на излетишту „Тестера“ и некадашње одмаралиште „Андревље“ су објекти са значајнијим смештајним капацитетима, док објекат „Осовље“ је намењен искључиво запосленима у НИС-у. Остали смештајни капацитети се са аспекта развоја туризма могу сматрати занемарљивим. У случајевима повећане туристичке тражње, дестинација не би могла да истим одговори.

У 2010. години остварено је 5.129 ноћења у смештајним објектима у Општини. Од боравишне таксе у 2010. години остварен је приход од 307.720 динара. У односу на 2009. годину забележено је 1.184 ноћења мање, односно за 71.070 динара мање. Највећи број ноћења остварен је у објекту „Цептор“ на Андревљу - 4.512, затим у објекту „Осовље“ 485, сеоском домаћинству Душана Видака 122 и преноћишту ресторана Змајевац - 6. Боравишна такса у 2010. години износила је 60,00 динара.

Значајан подстицај туризму општине Беочин може дати Центар за привредно-технолошки развој Војводине. Основна намена Центра је да се у пријатном амбијенту, у срцу Фрушке горе, окупља домаће и стране привреднике, инвеститоре и научнике, да се организују маркетиншке, административне, финансијске и друге активности, као и да се на овом месту одржавају презентације, саветовања, симпозијуми и семинари. Наведена структура гостију ствара добар основа за њихово укључивање у укупну туристичку понуду Општине и упознавање са свим потенцијалима. Овај објекат је у власништву Аутономне Покрајине Војводине.

Мастер план одрживог развоја Фрушке горе предлаже улагања у Андревље, кроз изградњу базена, тениских терена, терена за мале спортове, адаптацију и проширење депаданаса за најмање три апартмана, привођење у намену стазе за шетњу око хотела у дужини од 5 km. Укупан пројектован број лежаја је 70. Предвиђени трошкови су 1.200.000 евра. Одговорна институција за реализацију овог пројекта је Влада АП Војводине.

Будући туристички развој као императив намеће изградњу смештајних (рецептивних) капацитета, то подразумева инвестирање у ову област, али и примену свих стандарда и техничко-технолошких иновација везаних за област туризма, о чему се мора водити рачуна, имајући у виду растуће захтеве тражње, као и укупно стање смештајних објеката на читавој дестинацији.

Будући концепт развоја туризма у општини Беочин би требало повезати са угоститељским објектима који су својим изгледом, концептом пословања и

услугама које користе туристи пријатељски настројени према животној средини.

У Стратегији развоја општине Беочин, донетој 2008. године, анализирана је ресторатерска понуда Општине и установљено је да није на задовољавајућем нивоу. Од тада до сада ситуације се није значајније поправила. Како се наводи у Стратегији, битно је улагање у угоститељске капацитете и у промотивним активностима потенцирање традиције богате домаће војвођанске кухиње и њених специјалитета. Ресторан „Караш“ смештен на обали Дунава, је једини већи ресторан у Беочину. У непосредној близини лоцирана је и чарда „Код Стеве“. Битно је споменути и ресторан „Бели чин“ у Беочину, Скелу чарду „Јоле“ и Рибљу чарду „Корушка“ поред Дунава.

Беочин своју шансу може тражити у богатој војвођанској кухињи и традиционалним специјалитетима, обзиром на тенденције на светском тржишту, да све више на значају добија концепт здраве хране, као и бекство од униформности „западњачке кухиње“. Важна сугестија за будући развој угоститељства је да неки из групе ресторанских ланаца (домаћих или страних), путем франшизинг система пословања, може видно да обогатити туристичку понуду дестинације, нудећи традиционалне специјалитете.

ВИЗИЈА, МИСИЈА И ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БЕОЧИН

Основни задатак Програма развоја туризма општине Беочин је да на основу анализе природних и друштвених карактеристика и туристичких ресурса одреди визију, мисију и циљеве будућег развоја туризма у Општини.

ВИЗИЈА

Године 2017. општина Беочин је у оквиру АП Војводине и Републике Србије препознатљива као туристичка дестинација. Основни елементи препознатљивости у националним оквирима су разноврсност природних и друштвених ресурса на основу којих се убрзано развијају различити облици туризма и туристичких активности (рурални туризам и бројне екотуристичке активности, вински, наутички, излетнички, манастирски, манифестациони и туризам посебних интереса, али и друге сродне врсте туризма и активности).

Општина Беочин у сарадњи са околним општинама и уз помоћ државних органа започиње пројекте промоције туристичких производа на међународном тржишту, пре свега тржишту других европских земаља. У наступима ка иностраном тржишту општина Беочин везује своју препознатљивост за планину Фрушку гору и реку Дунав и све погодности које они нуде.

Туристичко-угоститељска понуда је одржива и помаже одрживом развоју приватног, јавног и непрофитног сектора, чинећи потпору економској, социјалној, културној добробити свим становницима Општине, као и очувању здраве животне средине у њој.

МИСИЈА

Мисија развоја туризма у општини Беочин је да пружи укупно задовољство туристима кроз понуду квалитетних туристичких искустава. Туристичка искуства општина Беочин базира на добро осмишљеним и аутентичним туристичким производима и претећим услугама, које се заснивају на еколошки очуваним природним и културно-историјским вредноснима. Општина Беочин инсистира на одрживом развоју туризма како би оснажила економију зарад добробити посетилаца, пословних партнера, као и да би побољшала квалитет живота свих становника.

ЦИЉЕВИ

Да би остварила своју мисију у развоју туризма општина Беочин мора инсистирати на претходном остваривању одговарајућих генералних циљева, уз коришћење интерних предности и екстерних шанси, пре и боље него потенцијална конкуренција.

Генерални циљеви развоја туризма у општини Беочин су следећи:

1. Развијање представе о општини Беочин као дестинацији туризма.
2. Организациона побољшања у туристичко-угоститељском сектору на нивоу читаве Општине.
3. Опредељење за оне облике туризма (туристичке производе) који су конкуренти на туристичком тржишту - било као специфични (ослоњени на примарне карактеристике и ресурсе простора), или оне који су дефицитарани на туристичком тржишту.
4. Симултани развој одабраних видова туризма, како би се повећала одрживост ове привредне делатности.
5. Изградња нових угоститељских капацитета, пре свега објеката за смештај.
6. Креирање услова за профитабилно и одрживо пословање угоститељских капацитета на територији читаве општине Беочин.
7. Стварање и проширивање могућности за бављење привредним делатностима комплементарних туризму код свих становника, са посебним акцентом на становнике сеоских насеља.
8. Очување и унапређење туристичких и других ресурса општине Беочин кроз развој туризма. Опремање, уређење и коришћење простора ускладити са принципима одрживог развоја.
9. Стварање услова за плански излазак дестинације на међународно тржиште.

СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ЗАДАЦИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА ОПШТИНЕ БЕОЧИН

На основу ресурсне анализе и постављене визије, мисије и генералних циљева, издвојени су стратешки правци развоја туризма у виду врста туризма и туристичких активности. Сваки стратешки правац је образложен актуелним стањем и могућностима. За сваки стратешки правац су означени појединачни, парцијални задаци.

Стратешки правци, тј. облици туризма су конципирани тако да буду засновани на специфичним карактеристикама и атрактивностима простора и у складу са трендовима на туристичком тржишту. Разлити видови туризма треба да омогуће да се туристички процеси, у највећој мери, несметано одвијају како у времену тако и у простору. Већина одабраних праваца може стартовати брзо и без великих финансијских улагања, док је за поједине правце потребно уложити додатне планске, организационе и инвестиционе напоре.

На основу свега наведеног, као основни стратешки правци развоја туризма у општини Беочин могу се издвојити следећи облици туризма и туристичких активности:

- рурални туризам,
- вински туризам,
- наутички туризам и туристичке активности уз реку Дунав,
- туризам посебних интереса,
- еко и геотуризам,
- излетнички и спортско-рекреативни туризам ,
- културно-историјски и манастирски туризам,
- манифестациони туризам и
- комплементарни видови туризма.

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - РУРАЛНИ ТУРИЗАМ

Образложење правца и предлози

Рурални туризам подразумева и укључује спектар активности, услуга и додатних садржаја које организује рурално становништво на породичним газдинствима (имањима) у циљу привлачења туриста и стварања додатног прихода, поштујући принципе одрживог развоја и очувања природних ресурса.

Под кључним туристичким активностима руралног туризма се подразумевају: *агро-туризам, сеоска газдинства, фарме* - туристи посматрају и учествују у традиционалним пољопривредним радовима; *активности у природи* - рекреација и одмор; *еко-туризам* - туризам који подржава заштиту природних ресурса, *рурално искуство (сеоски туризам)* - туристи урањају у свакодневни сеоски живот; *културни туризам* - односи се на културу, историју, археологију и остале карактеристике руралног подручја и *остали комбиновани облици туризма посебних интереса* - догађаји, фестивали, рекреација на отвореном, производња и продаја локалних сувенира и пољопривредних производа итд. Као што се уочава, у оквире сеоског туризма сврстане су и друге врсте туризма које самостално могу егзистирати, а у овом случају могу се посматрати као део активности у оквиру руралног туризма.

Тржиште руралног туризма у Европи има дугу традицију, али широка популарност руралног туризма почиње тек 60-тих година прошлог века, када се нагло почео ширити у земљама Бенелукса, Француској и Италији. Данас је рурални туризам важан део европског туризма. Процењује се од 10 до 25% прихода од туризма у Европи остварује у руралним подручјима. Процене су да у Европи има преко 200.000 регистрованих провајдера услуга на фармама и у сеоским домаћинствима, са преко два милиона лежаја. Истраживање спроведено 2009. године је показало да су рурални предели једно од главних туристичких дестинација становника Европске Уније. Готово 60% туриста из ЕУ је било или планира да одмор проведе на селу или да оде на краћи пут у рурални предео.

Општина Беочин има изузетно повољне услове за развој руралног туризма. Ту се пре свега мисли на ресурсну базу, али и на туристичко-географски положај Општине.

У целој Општини Беочин половина укупног становништва живи у насељу Беочин, које има статус градског насеља, тако да тај део становништва представља градско становништво. Друга половина становништва Општине живи у преосталих седам насеља, која спадају у остала (рурална, сеоска) насеља и чине остало или рурално становништво. Сва сеоска насеља у општини Беочин имају услове за развој руралног туризма, али Мастер план одрживог развоја Фрушке горе нарочито издваја Черевић, Баноштор, Луг и Грабово, као локације за примарна улагања у развој сеоског туризма.

Значајан подстицај развоју рурално туризма у Општини представља пројекат *„Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“*, финансиран од стране Делегације Европске уније у Србији, у оквиру Exchange 3 програма, кога спроводи Стална конференција градова и општина. Пројекат је почео да се реализује у 2011. години. На основу конкурса у оквиру реализације овог пројекта одабрано је 15 домаћинстава који имају основне капацитете и намеру да се баве пружањем услуга у сеоском туризму. Одабрана домаћинства учествују

у едукацији која подразумева четири студијске посете домаћинствима у партнерским општинама (по две посете општини Чајетина и општини Горњи Милановац), као и три мисије стручњака који ће одржати обуке за изабрана сеоска домаћинства у општини Беочин. Власници домаћинства су се обавезали да активно учествују у програму едукације, као и да отпочну са пружањем угоститељских услуга у свом домаћинству.

Врло важну улогу у развоју руралног туризма у беочинској општини представља реализација међуопштинског пројекта *„Развој руралног туризма у општинама Беочин, Сремски Карловци и Ириг“*. Овај пројекат се реализовао у периоду од јануара до септембра 2011. године на територији три општине. Циљ пројекта је унапређење, развој и представљање постојеће туристичке понуде све три општине, као и рад на откривању и формирању нових туристичких потенцијала. Пројекат је био вредан 3.000.000 динара и финансирао га је Покрајински секретаријат за локалну самоуправу и међуопштинску сарадњу АП Војводине. Задатак пројекта је формирање заједничке базе података о смештајним капацитетима у домаћој радиности, укупној туристичкој понуди, винарима који пружају услуге дегустације вина, произвођачима сувенира, здраве хране и аутентичних производа, свим манифестацијама, културним и верским знаменитостима. Као резултат обједињене понуде представљен је нови туристички производа викенд тура "Фрушкогорски одмор". Нови производ ће туристе водити кроз све три општине кроз пажљиво осмишљен програм, а доступан је и штампани каталог и интернет сајт, као и спот. Значајан резултат овог пројекта је и постављање информативног центра, који ће истовремено служити и као „Сремска сувенирница“. Објекат информативног центра је постављен испред Дома културе у Беочину.

Мастер план одрживог развоја Фрушке горе (од 2012. до 2022. године) предвиђа организовање различитих тематских рута. Понуда руралног туризма у општини Беочин би могла да се оствари кроз тродневну руту под називом *„Фрушкогорски етно-викенд”* која би обухватала посету етно-кућама и сеоским домаћинствима, уз дегустацију вина и конзумацију богате гастрономске понуде ове области.

Рурални туризам поред тога што може бити основна или додатна делатност руралних домаћинстава има и далекосежни значај кроз обезбеђивање услова за останак, или чак враћање становништва у сеоске средине. Истовремено, рурални туризам може бити и добра основа за пласман пољопривредних производа.

Пољопривреда има далекосежне интересе за комплементарну сарадњу са свим секторима привреде, дакле и са туризмом, а нарочито руралним туризмом. Како је показало спроведено истраживање за потребе Стратегије развоја општине Беочин, због чињенице да се мали број житеља Општине бави пољопривредом као основном делатношћу, већ данас постоји велики број домаћинстава која су спремна да се баве сеоским туризмом.

У општини Беочин постоје добри услови за *органску пољопривреду производњу.* Органска пољопривреда чини целовит систем управљања производњом која се базира на еколошким принципима, високом степену биолошке разноврсности, очувању и обнови природних ресурса и аутохтоних сорти биљака и раса животиња, а све уз примену високих стандарда везаних за добробит животиња и начина производње коришћењем природних супстанци и поступака. Овај вид производње је значајан предуслов за развој еколошког туризма, као све профитабилније услуге у руралним подручјима у којима доминирају мали породични поседи.

Рулани туризам у Општини има добре основе да буде окарактерисан као етно-рурални туризам. Добар правац развоја руралног туризма у Општини могао би да буде кроз подстицање уређења појединих сеоских кућа које би биле презентоване у виду *етно-кућа* (нпр., Етно кућа „Урошевић“ у Баноштору) или *етно-клубова* (нпр., Еко-етно клуб у Черевићу). Овако уређена домаћинства би се бавила презентацијом свих садржаја везаних за живот и рад мештана, често одавно заборављених и напуштених, али који привлаче велику пажњу туриста. То би, свакако, употпунило туристичку понуду руралног туризма, а за људе из високо урбанизованих индустријских центра представљало би посебну атракцију.

Рурални туризам може бити добар начин и за дистрибуцију производа и пружање услуга занатлија, уметника и удружења грађана за неговање традиције и културе. Добар пример су сувенири Небојше Веселиновића из Раковца, осликавање икона на гљивама Вере Жигић из Раковца, еколошке дрвене играчке Златка Скендера из Раковца, сликарска дела Бранке Јукић и Милоја Кнежевића из Беочина, слике Јованке Манојловић из Баноштора, женско стваралаштво Удружења жена „Јана“ из Баноштора, „Горска ружа“ из Раковца и „Велико срце“ из Сусека, „Мајкина радионица“ из Баноштора или везови Удружење везиља „ Дунавски цвет“ из Беочина.

Задаци

- Интензивирање уређења, адаптације и прилагођавања сеоских амбијенталних целина потребама туризма.
- Мотивисање и стручан одабир одређеног броја домаћинстава која би се бавила сеоским туризмом на основу испуњења прописаних стандарда и спровођење процеса стандардизације и категоризације сеоских кућа.
- Континуирана едукација локалног становништва за пружање одговарајућег нивоа и квалитета туристичких услуга, уз помоћ

будуће Туристичке организације општине Беочин и других државних и струковних организација.

- Обезбеђивање подстицајних средстава за опремање и укључење појединих сеоских домаћинстава у туристичку понуду.
- Повезивање предузетника у руралном туризму у јединствену "мрежу" (тематски туристички кластер) ради бољег наступа на тржишту.
- Подстицање обогаћивања руралне понуде кроз мотивисање посетилаца да се активно укључе у „истраживање" околног природног и културно-историјског наслеђа.
- Промовисање општине Беочин као дестинације руралног туризма кроз активности будуће Туристичке организације општине Беочин и кроз сарадњу са Туристичком организацијом Војводине и Туристичком организацијом Србије.
- Подстицање органске пољопривредне производње и пласмана производа путем угоститељских предузећима (у општини и окружењу) и у руралним домаћинствима, али и кроз организовање еко-пијаца, сајмова и сл.
- Организована промоција и дистрибуција народног и уметничког стваралаштва мотивисаног руралним мотивима и традицијом.
- Успостављање сарадње са специјализованим туристичким агенцијама, Интернет порталима и удружењима за рурални развој.
- Укључивање у тематске руте предвиђене за реализацију у оквиру Мастер плана одрживог развоја Фрушке горе.

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ЕКО И ГЕОТУРИЗАМ

Образложење правца и предлози

Рурални туризам је у чврстој вези са екотуризмом. Ова веза се пре свега остварује на основу коришћења исте ресурсне основе. Ипак, док се рурални туризам често заснива на комбинацији природних и друштвених ресурса, појам екотуризма се често везује за заштићена природна добра.

Постоји много дефиниција екотуризма. Једну од најједноставнијих и широко прихваћених дефиниција екотуризма дало је Међународно друштво за екотуризам (*The International Ecotourism Society – TIES*), које истиче да тај појам

подразумева „одговорно путовање у природне пределе ради очувања животне средине и побољшања благостања локалног становништва“. Главни елементи и принципи екотуризма су природно окружење, еколошка и културна одрживост, допринос заштити, едукација и интерпретација, локални бенефити и локално учешће, остварење задовољства посетилаца и одговорни маркетинг.

Беочинска општина има одличне основе за развој екотуризма и екотуристичких активности. На територији Општине кључно заштићено природно добро представља Национални парк ''Фрушка гора''. То је први и једни национални парк на простору АП Војводине. Поред Фрушке горе за туристички развој значајна су и следећа заштићена природна добра: Споменик природе "Беочинска плажа", Острво љубави и Дунавац и Строги природни резерват: Ритске шуме на Мачковом спруду. Списак свих заштићених локалитета дефинисаних у Просторном плана подручја посебне намене Фрушке горе, а на територији општине Беочин, дат је у табели 18.

Табела 18. Списак заштићених природних добара на територији општине Беочин представљених у Просторном плану подручја посебне намене Фрушке горе

Режим заштите – I степен		
Р.б.	Локалитет	Катастарска општина
ЗНАЧАЈНИ ШУМСКИ ЕКОСИСТЕМИ		
1.	Змајевац	Раковац, Лединци
2.	Равне	Грабово, Манђелос, Гргуревци
3.	Биклав	Лежимир, Свилош
ГЕОЛОШКИ И ГЕОМОРФОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ		
1.	Палеонтолошко налазиште слива Орловачког, Доброг и Черевићког потока	Черевић
2.	Стена "Орловац"	Беочин, Черевић
ЗНАЧАЈНА СТАНИШТА УГРОЖЕНИХ БИЉНИХ ВРСТА		
1.	Станиште пљевике "Велики Градац"	Раковац
2.	Станиште пљевике "Чендревити чот" (кобила)	Беочин
3.	Станиште орхидеје "Брдо Подгорац"	Беочин
4.	"Брдо Комесаровац"	Черевић
ЗНАЧАЈНА СТАНИШТА УГРОЖЕНИХ ВРСТА ПТИЦА		
1.	"Раковачки мали поток"	Раковац
2.	Черевићки поток "Ђерова коса"	Черевић
3.	"Кишелез"	Сусек, Луг
4.	"Црвене кречане - Козарски поток"	Беочин
5.	Орловац" (укључена стена Орловац)	Беочин, Черевић
Режими заштите - II степен		
Р.б.	Локалитет	Катастарска општина
ГЕОЛОШКИ И ГЕОМОРФОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ		

1.	Вулкански туф код села Раковца	Раковац
2.	Локалитет "Козје брдо"	Беочин, Черевић
3.	Палеонтолошки локалитет "Шакотинац"	Беочин
ПОЈЕДИНАЧНА СТАБЛА, БРУПЕ СТАБАЛА И ПАРКОВИ		
1.	Састојина црне јове на Тестери	Черевић
2.	Састојина црне јове на Андревљу	Баноштор
3.	Парк манастира Беочин	Беочин

У општини Беочин могуће је остваривање следећих екотуристичких активности:

1. *Едукативне стазе и туре*. Едукативне стазе и туре су постале уобичајени начин презентације природних вредности у извесном броју заштићених природних добара у Војводини. Едукативне стазе треба осмишљавати за презентацију екосистемске разноврсности, угрожених подручја и генерално биодиверзитета. Њихов циљ би био да се врши едукација о очувању животне природе и подстиче процес њене заштите.

НП Фрушка гора већ реализује програм упознавања са инсектима у Черевићу. Програм обухвата долазак у Черевић у јутарњим часовима, шетњу са водичем уз Черевићки поток и по ливадама, сакупљање инсеката за инсектаријум, одмор, предавање о препарирању и чувању инсеката у збирци. Програм се изводи од априла до октобра. За реализацију програма је потребна теренска одећа и обућа, ентомолошка мрежица и морилка. Такође, постоји и сличан програм за упознавање са биљним светом на подручју Черевића, посебно брда Комесаровац.

2. *Посматрање птица* једна је од најпопуларнији активности екотуриста у свету и има реалне шансе за развој и у општини Беочин, пре свега на Дунаву и Фрушкој гори.

НП Фрушка гора организује програме за посматрање птица (нпр. програм „*Дунав и језера*“, „*Птице националног парка*“). Програми се одвијају у топлијем делу године, али има и оних који трају током целе године.

3. *Фотосафари* је активност која је била популарна и пре појаве екотуризма. Овај концепт који је потекао из афричких националних паркова, постао је и концепт туристичке презентације природних вредности европских паркова. Студија изводљивости развоја екотуризма у заштићеним природним добрима Војводине, коју је израдио Департман за географију, туризам и хотелијерство, Природно-математичког факултета, а за потребе Фонда за заштиту животне средине Републике Србије и Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој АП Војводине, одредила је НП Фрушку гору за једну од кључних дестинација за развој фотосафарија.

4. *Пловидба* је такође могућност за рекреацију у оквиру екотуризма, а може се искористити и за формирање пловидбено-едукативних рута у којима се

учи о природи. Пловидба као активност екотуризма у општини Беочин се може реализовати на Дунаву, у рукавцима и поред речних острва.

5. *Екскурзије и школе у природи* су помало запостављен вид едукативно-туристичких кретања у нашој земљи. Ова активност може бити значаја за процес едукације (основне и средње школе, факултети), али и значајна активност за туристичку привреду. Као посебан сегмент требало би посматрати научно-истраживачки рад од стране студената и универзитетских професора. Готово сва заштићена природна добра у општини Беочин пружају могућност за овакав вид туристичких кретања.

6. *Уживање у природи* је вид активности који се може посматрати као део проширене листе екотуристичких кретања. Заштићена природна добра, по правилу пружају пријатну атмосферу, хармоничан склад животне средине и животни стил који је пријатељски настројен према окружењу.

7. *Јесењи аранжмани* су видови програма базираних на природи у којима се нуди осматрање екосистема у нијансама различитих годишњих доба. Јесењи програми су засновани на посматрању опадајућег лишћа и нуде посебна искуства у откривању природе током овог годишњег доба. На тај начин пружају додатну могућност продужавања туристичке сезоне у заштићеним природним добрима. Ови програми наравно не обухватају само разгледање, већ и читав низ активности попут бициклизма, пешачења, фотографисања и сл.

У оквиру екотуризма, или чак самостално, данас се све више јавља посебан вид туризма – **геотуризам**. Геотуризам је релативно нов феномен у коме се још увек уочава неопходност јасног дефинисања кључних појмова. Он се налази у чврстој вези са екотуризмом. Баш као што екотуризам представља мали, али и даље нарастајући део туристичког тржишта, тако и геотуризам представља симболичан део тог тржишта. Можда квантитативни показатељи не иду на руку геотуризму, али је сигурно да је он одраз квалитативних промена које су задесиле туризам у последњим фазама његовог развоја. Геотуризам доприноси бољој интерпретацији и разумевању животне средине, а то постиже кроз адекватну презентацију атракција, отварање посебних типова смештајних капацитета („геоконачишта“, „георизорти“), активности и интерпретације које укључују едукативне туре, пешачке стазе, центре за посетиоце, брошуре и туристичку пропаганду, као и планирање и менаџмент који укључују заштиту геодиверзитета, осмишљавање туристичких локалитета и стручан однос према посетиоцима.

У Војводини, као и целој Србији, нема проглашених геопаркова. Иницијативе да се Фрушка гора и потенцијални Геопарк леса, који би био мозаичког карактера и обухватио више лесних локалитета, прогласе геопраковима још увек нису уродиле плодом. Ово је врло интересантна идеја за општину Беочин, јер се потенцијалне локације геопарка Фрушке горе у великом броју налазе на њеној територији. Студија изводљивости развоја екотуризма у

заштићеним природним добрима Војводине издваја следеће локалитете геонаслеђа на подручју општине Беочин:

1. *Локалитет вулканског туфа код насеља Раковац – Галерија.* Зона вулканског туфа налази се на североисточним падинама Фрушке горе, пружајући се правцем исток-запад. Откривени профили налазе се на јужном крају Старих Лединаца, код Раковца и код манастира Беочин. Од свих поменутих најинтересантнији је локалитет на јужном крају насеља Раковац. Туфни слој, дебљине око 8 м је интерстратификован у мионценске (тортонске) седименте. Подину туфном хоризонту чине песковити и глиновити лапорци, а повлату лајтовачки кречњаци. Порекло туфова везано је за средњемиоценски вулканизам и снажну тектонску активност на просторима Фрушке горе. Обилују остацима врло добро очуваних микрофосила, пре свега фораминиферама и алги. Значајни тектонски поремећаји допуњују значај овог локалитета који се користи као инструктивни профил у настави.

Локалитет је без информативне табле, приступ је могућ групама од 30 до 40 посетилаца. Споменик је природе од 1982. године. Управљач заштићеног подручја ЈП „Национални парк Фрушка гора" је почео уређење локалитета „Галерија".

2. *Палеонтолошки локалитет Филијала*. Локалитет се налази у мајдану цементних лапораца на брду југоисточно од Беочина. Овде су заступљени горњемиоценски-панонски седименти са лапорима, лапорцима и лапоровитим кречњацима. У подини се налазе сарматски листасти лапори, а у повлати горњопотски (доњоплиоценски) гвожђевити пешчари, квартарни пескови, шљункови и конгломерати. На основу фауне, а посебно еволутивног развоја каспибракичне фауне Limneadydea, издвојена су четири фосилоносна хоризонта. Иако се овај локалитет налази у активном копу фабрике Lafarge BFC, на северној страни копа за заштиту је издвојен један вертикалан профил са седам етажа.

Пошто се локалитет налази у активом копу, приступ је могућ само уз одобрење фабрике Lafarge BFC и неопходна је потврда о завршетку обуке о заштити на раду у компанији. Покренут је поступак доношења акта о заштити, чиме би овај локалитет постао Споменик природе „Стратиграфски профил Филијала — Беочин".

3. *Палеонтолошки локалитет Черевићки поток и збирка у Черевићу.* У долини Черевићког потока и његових изворишних краква, Орловачки и Добри поток, откривена је најкомплентија серија горњокредних седимената. Историја палеонтолошких истраживања овог локалитета дуга је преко 150 година. Најфосилоноснији слојеви су лискуновити лапорци и сиви глинци у којима су сконцентрисани различити орбитоиди, лофтузије, корали, црви, брахиподе и гастроподе. Сакупљена збирка фосила из Черевићког потока представља најбогатију мастрихтску фауну у Србији са укупно 127 врста. Најзначајнији део

ове збирке изложен је у Природњачком музеју у Будимпешти, а део фосила се налази у Завичајном музеју у Черевићу.

Овај локалитет је неуређен, а приступ је могућ шумарским стазама. Посета палеонтолошкој збирци у Черевићу могућа је само након личног контакта.

4. *Локалитет Козје брдо*. Лежиште племенитих силицијско-карбонатних минерала Козје брдо налази се у оквиру ултрабазалтског масива Фрушке горе, на око 2,5 km северозападно од Црвеног чота. Овде са јављају два основна типа украсно-јувелирског камена: калцедон и карбонатно-силицијски ахат.

Поједини делови локалитета су нарушени експлоатацијом, необележен је и има релативно тежак приступ.

5. *Локалитет „Средње брдо“*. Овај локалитет се налази у близини Андревља, а могуће му је прићи и са јужне и северне стране. Током експлоатације камена на овом локалитету су откривени кредни кречњаци, депоновани у релативно дубокој и мирнијој води, о чему поред седиментолошких карактеристика указује и садржај маринске планктонске фауне. Они су снажно тектонски поремећени, а осим изузетих инструктивних карактеристика, овај локалитет има и амбијенталне вредности.

Локалитет је необележен. По својим димензијама погодан је и за веома велике групе посетилаца. На копу „Средње брдо” корисник Lafarge BFC започео је рекултивацију, а након усвајања пројектне документације 2007. године. Пројектом је озваничено и дефинисано хранилиште за строго заштићене врсте птица (орао крсташ, белорепан и др.).

Мастер план одрживог развоја Фрушке горе предвиђа заштиту и презентацију геонаслеђа, у сегментима:

- рекултивација напуштених копова у функцији развоја туризма и
- уређење објеката геонаслеђа.

Мастер план препоручује повезивање објеката геонаслеђа геостазом, формирање геобаште, музеја на отвореном и њихово пласирање као гео-туристичких производа Фрушке горе у складу са руралним развојем сеоских домаћинстава, који ће обогатити садржаје гео-туристичког производа. За подручје општине Беочин се предлаже формирање геостазе под називом: *„Централна“* или стаза *„Траговима Панонског мора”* која би повезивала Споменик природе „Стратиграфски профил Филијала”, профиле дуж пута Црвени Чот – Беочин (4 профила) и локалитет Шакотинац.

Задаци

- Развијање институционалне подршке, кроз популаризацију идеје развоја екотуризма у заштићеним природним добрима.

- Едукација о екотуризму као посебном облику туризма, како локалног становништва, тако и представника туристичке понуде у Општини.
- Повезивање туристичке понуде других видова туризма са екотуризмом, нарочито руралног и излетничког туризма.
- Отварање екоконачишта и смештајних капацитета који су пријатељски настројени према природном окружењу.
- Отварање продајног места са опремом за боравак и активности у природи.
- Повећање броја локалитета геонаслеђа на основу спроведених истраживања.
- Изградња приступних стаза и уређење објеката геонаслеђа.
- Израда и спровођење програма, планова и пројеката за заштиту и презентацију геонаслеђа.
- Редовни састанци са представницима НП Фрушке горе и усклађивање планираних активности.

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ВИНСКИ ТУРИЗАМ

Образложење правца и предлози

Вински туризам може се дефинисати као посета виноградима, винаријама, винским фестивалима и винским изложбама при чему уживање у вину и/или доживљају/атракцијама виноградарске регије представљаја примарни мотивацијске чиниоце за посетиоце. Премда се већина винског туризма одвија у природном амбијенту винограда, нека вином мотивисана путовања, као што су то фестивали вина и хране, винске изложбе, могу се одвијати у урбаним срединама, док се у различитим деловима света такође могу пронаћи винарије и чак виногради који су окружени предграђима и урбаним целинама.

Вински туризам се све више спомиње у контексту винских путева. Вински пут представља посебан облик продаје вина, угоститељских, туристичких и пољопривредних производа једног винарског краја. Њега чине природне лепоте, специфичности околине кроз коју пут води, културно-историјске

знаменитости, традиција и посебност виноградарског подручја. Под виноградарским подручјем се подразумева већи број произвођача вина, као и оних који се баве виноградарством, винарством и производњом других специјалитета тог краја.

Виноградарство у Срему је једно од најстаријих у Европи. Најпознатији винари у беочинској општини су из села Баноштор и Черевић. Због свог географског положаја близине Дунава и микро климатских услова ово је јединствен простор на Фрушкој гори за гајење винове лозе и воћа тако да је, на пример у Баноштору добром делу становника то основни извор прихода. Виногради су постављени тако да су додатно обасјани сунцем које се рефлектује са површине Дунава што директно има за последицу да грожђе раније сазри и да у њему буде више сласти него што је уобичајено, а да при том не поремети добар однос киселина и шећера у грожђу.

Аутентично вино овога краја је бермет, посебно ликерско вино, које личи на италијански вермут, али се производи на други начин, мацерацијом више од двадесет различитих трава и зачина. Вино се производи на занатски, традиционални начин, у винаријама произвођача. Пласман значајно олакшавају и регистрације географског порекла производа. Наиме, три произвођача у општини Беочин производе вино бермет, које је у Заводу за интелектуалну својину Београд заштићено ознаком географског порекла, а такође, при Министарству пољопривреде Републике Србије, два произвођача у Беочину, од укупно три у целој Војводини, заштитили су географско порекло грожђа и вина „талијански ризлинг“, „шардоне“, „мерлот“ и „неопланта“ чиме су добили право на коришћење декларације „вино са географским пореклом“. Пласман помажу и два удружења виноградара и винара: „Свети Трифун“ у селу Баноштор, као и Клуба виноградара, винара и воћара „Беочин село“.

Министарство економије и регионалног развоја покренуло је пројекат под називом *„Вински путеви Србије“* са циљем креирања винских путева, као и туристичко-саобраћајне сигнализације у склопу истог пројекта. У оквиру пројекта препознато је девет винских региона или путева вина: Палић, Фрушка гора, Вршац, Београд–Смедерево, Шумадија, Жупа, Неготин, Ниш – Књажевац и Косово и Метохија. У свим винским регионима су помоћу GPS уређаја лоциране винске куће и подруми који су са додатним информацијама уцртани у винску карту одређеног региона. Припремљена је потребна документација и обезбеђено је финансирање за постављање винске сигнализације. Први регион у коме је постављена винска сигнализација је Фрушка гора.

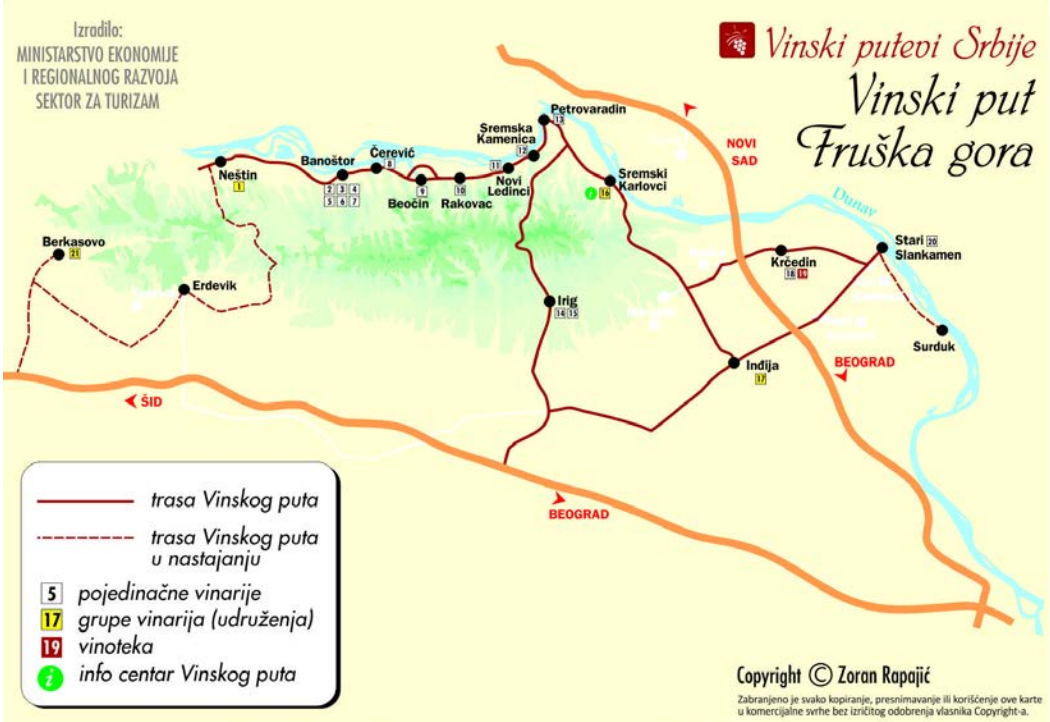

Карта 3. Мапа винског пута Фрушка Гора (Извор: http://www.turizam.merr.gov.rs)

У оквиру овог пројекта формулисана су трасе Винског пута, трасе Винског пута у настајању, одређене су појединачне винарије, групе винарија, винотеке и инфо центар Винског пута. Дужином територије општине Беочин иде траса Винског пута, а одређено је и осам појединачних винарија.

Табела 19. Винарије у општини Беочин обухваћене Винским путем Фрушка гора

Насеље	Назив винарије	Адреса
Баноштор	Винарија Bononia	Светозара Марковића 3
Баноштор	Виногради Урошевић	Николе Пашића 4
Баноштор	Подрум Ачански	Светозара Марковића 96а
Баноштор	Винарија Vinarium	Светозара Марковића бб
Баноштор	Фрушкогорски виногради	Светозара Марковића бб
Баноштор	Подрум Стојковић	Фрушкогорска бб
Черевић	Подрум Кузмановић	Војводе Живојина Мишића 11
Беочин	Винарија Прекогачић	Стојана Вукосављевића 121

Извор: http://www.turizam.merr.gov.rs

Поред винарија у оквиру Винског пута издвајају се и: Подрум Силбашки у Баноштору, Подрум вина Радојчић у Черевићу, Вински подрум Салаксија у Раковцу, Винарија „Бело Брдо“ у Черевићу, домаћинство винара Љубомира Мирковића из Беочина и др.

Мастер план одрживог развоја Фрушке горе предвиђа формирање винских центара као основних локација винског туризма, односно винских путева. То подразумева постављање сигнализације и уређење локалитета – унутрашњих (вински подруми) и спољних (терасе, салетле, паркинг простори, санитарни чворови) рецептивних простора. Трошкови предвиђени за читаво подручје Фрушке горе су предвиђени на 3.500.000 евра. За подручје општине Беочин предвиђено је да вински центар буде у Баноштору.

„Фрушкогорски виногради“ из Баноштора, као највећа винарија по површини винограда и по капацитету производње у Општини, склопила је уговор са Римокатоличком црквом о закупу цркве св. Рудолфа на период од 99 година. Винарија планира да у овом простору направи дегустациону салу, али и музеј посвећен винарству овог краја. Завршетак овог пројекта је планиран за две године.

У циљу унапређења развоја винарства и виноградарства на територији општине Беочин баношторски винари су 2003. године основали Клуб виноградара и винара „Свети Трифун“. Око 20 чланова овог удружења у својим поседима има око 80 хектара винограда и годишње производе преко 150.000 литара квалитетног вина као што су: Талијански ризлинг, Шардоне, Траминац, Мерло, Каберне совињон, Вранац, Каберне фран, Франковка, Бургундац, Хамбург, розе вина и дезертно вино Бермет. У сарадњи са Месном заједницом Баноштор и општином Беочин винари Светог Трифуна сваке године првог викенда у септембру организују традиционалну манифестацију *Баношторски дани грожђа*.

Производња бројних сорти за које постоје објективно сви потребни природни услови на Фрушкој гори, као и бројни подруми вина, су потенцијал и ресурс који општина Беочин има и који може привући значајан број туриста, како из земље, тако и из иностранства. Ово би био пример директног облика сарадње туризма са другим привредним гранама (пољопривредом, трговином итд.), чиме би се остварило позитивно мултипликовано дејство туризма на укупну привреду и њен развој.

Вински туризам може бити суштински посао за многе мале винаре, посебно за све оне који бирају производњу вина као начин живота. За остале винаре, вински туризам може бити секундаран посао, важна потенцијална услужна делатност која се испољава кроз канале продаје, промоционе канали, и/или едукацију потрошача.

Задаци

- Изградња, адаптација и реконструкција винских подрума за дегустацију вина која ће имати туристичку функцију.
- Подршка произвођачима вина за учешће на специјализованим сајмовима.
- Едукација и стручно усавршавање произвођача вина за ефикаснију промоцију својих производа.
- Укључивање понуде произвођача вина у туристичке производе других облика туризма.
- Промоција општине Беочин као значајне дестинације на Винском путу Фрушке горе.
- Формирање винског центра у Баноштору, како је предвиђено Мастер планом одрживог развоја Фрушке горе.
- Финансијска, организациона и промотивна подршка манифестацијама посећеним вину и виноградарима и пропаганда ових манифестација на конкурентским манифестацијама у Војводини.

СТАТЕШКИ ПРАВАЦ - НАУТИЧКИ ТУРИЗАМ И ТУРИСТИЧКЕ АКТИВНОСТИ УЗ РЕКУ ДУНАВ

Образложење правца и предлози

Наутички туризам на копненим водама представља скуп односа и појава које проистичу из пловидбе различитим пловилима, боравка туриста на усидреним пловним јединицама, као и њиховог боравка у одређеним местима дуж пловних путева. Дакле, осим пловидбе рекама, каналима и језерима, као главног мотива, наутички туризам копнених вода укључује и одвијање различитих активности на обали и на приобалним деловима акваторије, те је као такав у великој мери условљен стањем уређености обала и то у оном сегменту који је важан за одвијање овог специфичног вида туристичког кретања.

Имајући у виду да се дуж северне границе општине Беочин простире Дунав јасно се закључује да се значајне могућности за развој туризма могу везати за ту чињеницу.

На иницијативу Покрајинског секретаријата за привреду, Сектора за трговину, туризам и услуге, урађена је Студија мреже марина на Дунаву у АП Војводини. Подручје општине сврстано је у зону кумулираних туристичких атрактивности на току Дунава кроз Србију, што ствара додатни подстицај за изградњу марина у општини Беочин.

На основу наведене Студије предложено је да се на територији општине Беочин сагради три марине. Према овој Студији подручје општине Беочин сврстано је у Секције 11, 12 и 13. Секција 11 поред општине Беочин обухвата и делове територије општине Бачка Паланка и Републике Хрватске, односно обухвата ток реке Дунав од оријентационе стационаже km 1296 до km 1286. Секција 12 обухвата делове територије општине Бачка Паланка, општине Бачки Петровац, општине Нови Сад и општине Беочин, односно ток реке Дунав од оријентационе стационаже km 1286 до km 1274. Секција 13 обухвата делове територије општине Нови Сад и општине Беочин, односно ток реке Дунав од оријентационе стационаже km 1274 до km 1265. На територији Секције 12. и 13, а у оквиру општине Беочин, је дефинисано три макролокације на којима се предлаже изградња марина:

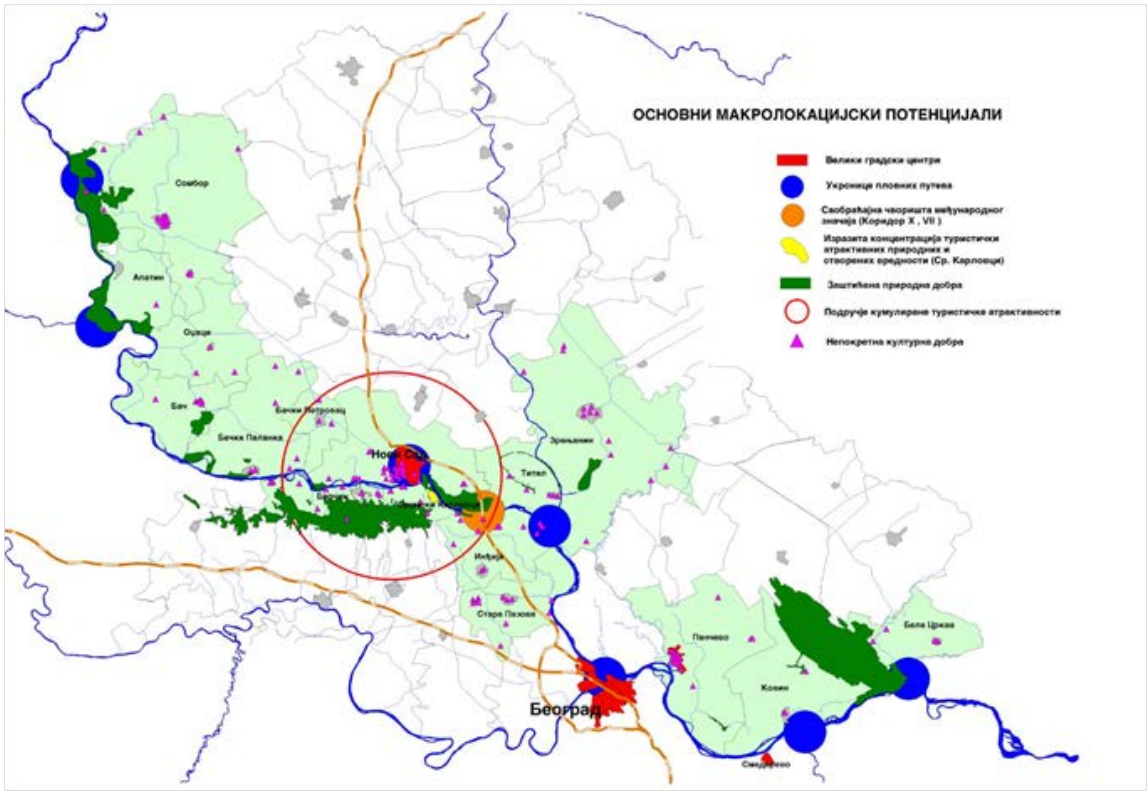

Карта 4. Пложај општине Беочин у подручју кумулираних туристичких атрактивности на току Дунава кроз Србију (Извор: http://www.zavurbvo.co.rs)

1. *Примарна макролокација „Беочин“.* Ова макролокација се налази на оријентационој стационажи km 1268.8. Приступне саобраћајнице до марине није потребно градити, с обзиром да постоји изграђен општински пут, који уз насељску саобраћајну мрежу и државни пут својим елементима омогућавају квалитетан приступ и у стању повећаних захтева за превозом у свим временским условима. Макролокалитет је ван критичних сектора пловидбе, што представља предност са аспекта сигурности пловидбе, али се прилаз и улаз у акваторију рукавца налазе у зони плићака, који постоје при ниским водостајима и захтевају веће грађевинске радове и интензивније одржавање улаза у акваторију, за обезбеђивање несметане пловидбе рекреативних пловила током целе године. Локација је на простору Споменика природе – Беочинска плажа, Острво љубави и Дунавац који је у режиму III степена заштите са могућношћу организације туристичко-рекреативних садржаја.

2. *Секундарна макролокација „Баноштор“.* Ова макролокација се налази на оријентационој стационажи km 1276.3. Локалитет се налази у грађевинском рејону насеља Баноштор. Приступне саобраћајнице до марине није потребно градити, с обзиром да постојећи државни пут својим елементима омогућава квалитетан приступ и у стању повећаних захтева за превозом у свим временским условима.

3. *Терцијарна макролокација „Черевић“*. Ова макролокација се налази у грађевинском рејону насеља Черевић, на оријентационој стационажи km 1273. Приступне саобраћајнице до марине није потребно градити, с обзиром да постоји изграђен општински пут који уз насељску саобраћајну мрежу и државни пут својим елементима омогућавају квалитетан приступ и у стању повећаних захтева за превозом у свим временским условима. Макролокалитет је комунално и инфраструктурно опремљен (вода, струја, саобраћајнице). Локација се налази ван подручја заштите, са становишта природних добара и вредности, а наспрам „Черевићке аде“ која је станиште природних реткости, што је чини погодном за лоцирање марине.

Према анализи Студије мреже марина на Дунаву у тренутно постоји потреба за изградњом марина са минималним бројем од 120 везова. У пројектованом периоду Студије (до 2025. године) уз додатних 20% домаћих пловила и 4% (од укупног броја) страних пловила процењује се потреба од минимално 150 везова у маринама на Дунаву у општини Беочин.

Како је већ наведено наутички туризам подразумева и различите активности на обали и на приобалним деловима акваторије. Уређење обала и приобалних делова, не доприноси само развоју наутичког, већ и другим видовима туризма, као што су риболовни, спортско-рекреативни, излетнички и други.

Просторни план подручја посебне намене Фрушке горе сврстава ово подручје у I туристичку зону, подгрупа Зона Б, која се простире од Новог Сада узводно до Бачке Паланке, са доминантним и врло повољним условима за

купалишни, спортско-рекреативни и наутички туризам. Бројне аде, пешчане обале, спрудови и рукавци дају овом простору изузетност и велику атрактивност, што се и показује кроз интензитет коришћења (продужено летњем периоду од априла до краја октобра).

Туристички правци ове зоне су Нови Сад - Сремска Каменица - подунавски пут до Нештина и локални водни правци између места на обе обале Дунава. Туристички локалитети ове зоне, према Плану, су Корушка - Сусек, и сезонски локалитети на адама.

Стратегија одрживог развоја општине Беочин предвиђа бројне активности како би се туристички оживела обала Дунава. Она предвиђа организовање тзв. речног такси превоза до Новог Сада и Футога, обилазак Беочинске аде и сл. Могуће је организовање и додатних активности као што су школе пливања, веслања или једрења на дасци и у чамцу и сл.

Да би се обала оживела потребно је размишљати у правцу изградње угоститељских објеката на реци („сплавова“) и на обали, као и о могућност изградње рибарског етно-села са типским сојеницама. Имајући у виду чињеницу да ово захтева велика инвестициона улагања, мора се водити рачуна о економским ефектима, односно константности у туристичкој тражњи у дужем временском периоду, чиме би се инвестиције практично и оправдале. Ваља нагласити да се јасно морају поштовати и урбанистички услови, које би Општина морала да пропише за изградњу оваквих објеката.

Беочин има једну од најлепших пешчаних плажа. Лоцирана је непосредно уз ресторан *„Караш“* у близини Беочинске аде. Намеће се и изградња додатних садржаја који би посетиоца задржали да проведе цео дан у овом делу Беочина. Стратегија такође предлаже и побољшање приступачности овог локалитета, зашта је потребно је купити и тзв. возић за превоз од центра Беочина до градске плаже.

Општина Беочин, у сарадњи са Владом Републике Србије може искористити могућности које доноси Дунавска стратегија. Свеобухватна стратегија ЕУ за Дунавски регион је базирана на три стуба: успостављању система безбедне пловидбе и развоју транспорта и пратеће инфраструктуре, заштити животне средине и одрживом коришћењу природног богатства и економском развоју и јачању регионалне сарадње и партнерства у региону Подунавља. Приоритетне области Србије у оквиру Дунавске стратегије базирају се на: развоју транспорта, енергетике и информационо-комуникационих технологија дуж читавог тока Дунава; заштити животне средине и одрживо коришћење природног богатства у сливу реке Дунав; економски развој и јачање регионалне сарадње и партнерства у региону Подунавља; успостављање система сигурне пловидбе и афирмација принципа владавине права у сливу реке Дунав; стварање економије знања кроз сарадњу у региону Подунавља и активна улога науке у постизању циљева Стратегије.

Задаци

.

- Доношење свих планских докумената за предложене марине у беочинској општини.
- Константо улагање у уређење купалишта и развој спортско-рекреативне активности на обали Дунава, кроз изградњу нових терена за (фудбал, кошарку, одбојку, „beach-vollyball“, тенис и сл.), садржаја везаних за боравак деце и др.
- Изградња угоститељских објеката на реци („сплавова“) и на обали.
- Побољшати приступачност од центра Беочина до градске плаже.
- Организовање квалитетних спортско-забавних манифестацији на обали Дунава у току купалишне сезоне (нпр., „Игре без граница“, „Брод театар“, пецарошка такмичења, регате, турнири и сл.).
- Организовање пловидби Дунавом у склопу екотура.
- Активно укључивање у пројекте реализације Дунавске стратегије.
- Организована промоција свих вредности Дунава, уз акценат на речна острва и рукавце.

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ – КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ И ВЕРСКИ (МАНАСТИРСКИ) ТУРИЗАМ

Образложење правца и предлози

Разноликост културних потреба и туристичке мотивације људи захтевају да се путовања у савременом културном животу јављају у многим облицима. Појам културног туризма одмиче од асоцијације на уску културну елиту и постаје глобални феномен. Како тржиште културног туризма расте, његов се фокус мења од преокупације за споменицима и локалитетима ка много ширем феномену, покривајући све аспекте и „високе“ и „популарне“ културе. Постоји читав спектар културних активности које се нуде туристима на дестинацији, а у чијим процесима учествују туристи лично, на тај начин едукујући се. Бројне су врсте културног туризма: културно-историјски туризам, верски туризам, музејско-галеријски туризам, уметнички туризам, етнички туризам и др.

Како је већ наглашено у општини Беочин сви културно-историјски ресурси се могу поделити у манастире, цркве и друге сакралне објекте, дворце и виле, музеје и тематске поставке, објекте традиционалне народне архитектуре, објекте индустријског наслеђа и археолошке локалитете. Ипак, од свих наведених културно-историјских ресурса највећу вредност имају манастири. Сви остали ресурси имају малу привлачну снагу, како по њиховој атрактивности, тако и по бројности. Цркве, иако су најбројније, не одликују се великом привлачном моћи. Остали културно-историјски објекти су или малобројни или недовољно туристички уређени и промовисани.

Локалитет Домбо у Раковцу био је део пројекта MONATUR. Ово је један од првих пројеката институција културе који је прихваћен на конкурсу IPA програма прекограничне сарадње Србија-Мађарска под именом *„Манастири средњег века, заједничка културна баштина у туристичкој понуди, и данас, потенцијални значајан чинилац одрживог развоја“.* Пројекат је трајао 15 месеци и завршен је 2011. године. Водећи партнер у Србији је био Музеј Војводине. Пројекат је, између осталог, обухватио следеће активности: археолошка ископавања и конзерваторско рестаураторске радове, увођење воде, израду 3D модела, израду туристичке руте која укључује локације обухваћене пројектом, али и туристички атрактивне локације у њиховој ближој околини.

Стратегијом развоја општине Беочин предвиђено је уређење, адаптација и прилагођавање *Старог дворца* (*дворца грофа Шпицера)* из 1898. године, потребама туризма. Ове године је друштво за консалтинг у туризму "Футуризам" уочило прилику и нужност очувања и ревитализације *Старог дворца*, који с обзиром на своје архитектонско-историјске вредности представља споменик од националног значаја. Пројекат ревитализације је покренут потписивањем уговора о закупу у којем се компанија „Футуризам“ обавезала да ће објекат ревитализовати и користити у наредних 50 година. Објекат је тренутно потпуно девастиран и веома опасан за посетиоце, иако је проглашен за културно добро. Инвестиције које се очекују су подељене у две групе. Прву чини санација и адаптација Дворца и довођење истог у, колико је могуће првобитно стање. Овај део инвестиција је у домену грађевинских и рестаураторских радова као и амбијенталног уређења околине Дворца. Други део пројекта је предвиђен за туристичко опремање објекта и формирање туристичких производа на основу којих би се враћала уложена средства. Овај део инвестиција се оријентише на улагања у угоститељску опрему за ресторан, као и мултимедијалних садржаја за музеј и опреме за две конференцијске сале. Кроз три године Дворац би требало да постане репрезентативан туристички објекат и као такав треба да служи као један од симбола развоја туризма у општини Беочин.

Поред наведених културно-историјских вредности, у овој општини постоји велики број културних установе и удружења, као што су: Културни центар општине Беочин, КУД "Бриле" у Беочину, КУД "Младост" у Лугу и Хор

завичајног музеја у Черевићу. Културне установе и удружења у општини Беочин су углавном усмерене на обогаћивање културног живота у локалној средини и за сада немају велики значај у туристичкој понуди. Културе установе и удружења би значајније могле да се укључе у туристичке активности кроз организацију, или учешће у организацији различитих туристичких манифестација.

Према визији изнетој у Мастер плану одрживог развоја Фрушке горе ово подручје треба да постане узорна дестинација која интегрише заштићена културно-историјска богатства која чине мрежу културног блага, представљеног кроз фрушкогорске манастире и друге споменике културе, археолошка налазишта, знаменита места, просторне културно-историјске целине, објекте народног неимарства и фолклорног наслеђа.

Културно-историјске вредности на подручју општине Беочин треба да буду укључени у неколико културних туристичких и едукативних рута. Предложене руте које укључују локалитете у беочинској општину су следеће:

- Дводневна *„Музејско–галеријска рута”* која би обухватала Завичајну збирку у Сремским Карловцима, Ризницу у Патријаршијском двору у Сремским Карловцима, Библиотеку Карловачке гимназије, Завичајни музеј у Черевићу, Галерију „Илијанум” у Шиду, Галерију слика „Сава Шумановић” у Шиду, Руски двор са етнографским музејском поставком у Шиду и Српску читаоницу у Иригу.

- Дводневна тура *„Тврђаве, археолошки локалитети и напуштени сакрални објекти”* која би обухватала: Петроварадинску тврђаву, тврђаве Беркасово, Моровић, Врдничка кула, Acumincum и утврђење из турског периода у Старом Сланкамену, споменик Сланкаменачкој бици, потез Думбово и локалитет Градина у Раковцу, Бенедиктанску опатију св. Гргура у Гргуревцима, цркву на Клиси у Старим Лединцима, цркву св. Рудолфа у Баноштору и друго.

У културни туризам се убрајају и грађевине и објекти који спадају у *индустријско наслеђе*. Мастер план одрживог развоја Фрушке горе предвиђа и Пројекат израде стратегије и пројектне документације конзервације, ревитализације и презентације индустријског наслеђа и објеката техничке културе на Фрушкој гори**.** Значајан сегмент овог пројекта представљају објекти који су коришћени у производњи цемента у Беочину. Поред израде акционог плана у оквиру стратегије пројекат би обухватио истраживачке радове, израду фотографске и техничке документације.

Како је већ наглашено, тренутно највећи туристички значај међу културно-историјским ресурсима имају *манастири*.

Постоје различита гледишта на појам манастирског туризма, односно у ширем смислу религијског туризма. Од гледишта које посматра ову врсту туризма као елемент културног туризма, до гледишта који посматра овај туризам као врсту верски мотивисаног путовања. У сваком случају ова врста туризма, без обзира на основну мотивацију путника, подразумева посете и боравак у сакралним објектима или религијским догађајима.

На овом простору Фрушке горе постоји 17 активних манастира, основаних у периоду XV и XVI века. Манастири су познати по својој специфичној архитектури, ризницама, библиотекама и фрескама, али и бројним историјским и праисторијским археолошким налазиштима. Ових 17 манастира су заштићени као непокретна културна добра. Манастири су концентрисани на простору од 50 km дужине и 10 km ширине, а два се налазе на територији општине Беочин – манастири Беочин и Раковац. Овде ваља апострофирати да је за развој манстирског вида туризма неопходна сагласност Српске Православне Цркве, односно усклађивање начина, правила и прописа туристичких посета, са верским правилима, принципима - канонима понашања. Организовање стручне службе, водича за посете, пратећа инфраструктура која не нарушава амбијенталну целину, су само нека правила која се нужно морају поштовати. Веома је важно остварити добру сарадњу са поклоничком агенцијом Српске православне цркве „Доброчинство“ и поклоничким агенцијама Епархија.

Пројекат израде протокола посете свих културно-историјских споменика и заштићених комплекса на Фрушкој гори је предвиђен Мастер планом одрживог развоја Фрушке горе. Он подразумева израду обавезујућег информативног правилника са етичким кодексима, носећим капацитетима и санкцијама које су законом предвиђене за лоше поступање према заштићеном објекту или на заштићеном локалитету у писаној форми, у виду флајера и бедекера документ би се делио основним, средњим школама које воде ученике на екскурзије, туристичким агенцијама и туристичким организацијама и на информативним пунктовима и на тај начин би се посетиоци упознали са кодексима понашања приликом посете.

Мастер планом одрживог развоја Фрушке горе предвиђено је и укључивање манастира са подручја општине Беочин у неколико културних, туристичких и едукативних рута. Предложена рута која укључује и беочинску општину се води под називом „*Комплетна манастирска рута*“. Предвиђено трајање ове руте је 3–5 дана. Ова рута би обухватила обилазак манастира широм Фрушке горе:

1. дан – Велика Ремета, Крушедол, Гргетег, Старо Хопово, Ново Хопово,
2. дан – Врдник (Раваница), Јазак, Мала Ремета, Бешеново и
3. дан – Раковац, Беочин, Ђипша, Кувеждин,
4. дан – Шишатовац, Петковица, Привина Глава, Св. Петка у Беркасову.

Досадашње туристичке руте на Фрушкој гори су били обиласци манастира у различитим комбинацијама и из различитих праваца. Међутим, за ове обиласке нису обезбеђени одговарајући услови ни простор, ни на путевима, ни у манастирима, те корист од тога имају само туристичке агенције као организатори.

Задаци

- Активно укључивање у спровођење „Културних, туристичких и едукативних рута“.
- Презентација културно-историјских локалитета школској популацији кроз интерактивне облике наставе у оквиру различитих школских предмета.
- Укључивање у пројекте истраживачких радова, конзервације и ревитализације тврђава, археолошких локалитета, напуштених сакралних и других објеката од културно-историјског значаја.
- Праћење пројекта ревитализације Старог дворца у Беочину и његово укључивање у туристичку понуду чим се за то створе услови.
- Укључивање у пројекат израде стратегије и пројектне документације конзервације, ревитализације и презентације индустријског наслеђа и објеката техничке културе на Фрушкој гори.
- Израда виртуелних тура културно-историјског наслеђа општине Беочин**.** **С**ви културно-историјски локалитети и наведене туре могу се представити и у виду виртуелних тура, чиме би посетиоцима било омогућено да се пре доласка упознају са дестинацијом.
- Потписивање протокола о сарадњи са поклоничким агенцијама.
- Активан однос и сарадња са свим надлежним институцијама из области културе.
- Активно укључивање културних установа и удружења у организовање манифестација.

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ТУРИЗАМ ПОСЕБНИХ ИНТЕРЕСА

Образложење правца и предлози

Туризам посебних интереса састоји се од више тржишних ниша, а представља одморишту активност која се догађа у необичном, егзотичном, удаљеном или дивљем окружењу. Уско је повезан са високим нивоом учествовања у активностима од стране туриста, а најчешће се догађа на отвореном простору. Корисник очекује да доживи одређени ниво (контролисаног) ризика и/или узбуђења, или, с друге стране, мирноће при чему жели првенствено да тестира своје способности у преферираној активности.

Када се одабира производ посебних интереса, одабере се или одређена дестинација која жели да се посети, или се одабере активност која жели да се проводи.

Производи посебних интереса су већином везани за одређену сезону, али пошто постоји велики број тржишних ниша у склопу овог производа, производ је атрактиван током целе године. Овај производ обично представља трећи одмор у години, или, додатну активност током главног одмора, а траје између три и пет дана, кад је реч о трећем одмору, односно један дан ако се ради о употпуњавању главног одмора.

Данашње тржиште посебних интереса у Европи се процењује на око 443.000 долазака, од чега 44% представљају индивидуални путници (197.000), док остатак од 56% (245.000) чине путовања организована од стране туроператора. Највећа емитивна тржишта посебних интереса су Немачка, Велика Британија, Француска, Низоземска и Италија.

Бројне тржишне нише овог производа, најчешће се деле на благе („soft“) и грубе („hard“) активности. Главне благе активности су: камповање, пешачење, бициклизам, речна експедиција, вожња 4x4, активности везане уз природу, јахање, риболов и лов. Главне грубе активности су проучавање пећина, планински бициклизам, „cross-country“ скијање, планинарење и пењање, параглајдинг, рафтинг, слободно пењање, „jeep“ сафари и др. На основу прегледа туризма посебних интереса може се закључити се различите активности преклапају у различитим облицима постојећих облика. Ипак, на подручју општине Беочин постоје могућности за наглашен развој одређених туристичких активности посебних интереса као што су: камповање, ловни туризам, риболовни туризам, пешачење, планински бициклизам, слободно пењање, параглајдинг и друго.

- Камповање

Пројекат „Кампинг туризам – смерница одрживог развоја Националног парка Фрушка гора” који је успешно завршен у октобру 2008. године иницирао је питања заштите Фрушке горе и развоја кампинга. Успостављена је сарадња између Балканског удружења младих (БУМ), Кампинг асоцијације Србије, ЈП „Национални парк Фрушка гора”, Завода за заштиту природе Србије и већине фрушкогорских општина (Беочин, Сремски Карловци, Инђија и Сремска Митровица). Овим пројектом дефинисани су основни еколошки проблеми у Националном парку са могућим решењима и предложене су потенцијалне кампинг локације у наведеним општинама. Захваљујући овом пројекту, Беочин је проглашен идеалном дестинацијом за кампинг у Србији која задовољава и све европске стандарде за развој те врсте туризма

Стратегија туризма општине Беочин предвиђа изградња кампа у насељу Дунав. Простор поред градске плаже има могућности за прављење камп насеља или бунгалова чиме би се обогатила смештајна понуда Беочинске општине.

Општина Беочин припремила је планску основу за изградњу кампа и понудила је 5,5 ha земљишта за улагања у кампинг зону. Према идејном решењу које је раније урадио „Шид пројект“, кампинг зона биће подељена на три дела. То су ауто-камп, шаторско насеље и 15 до 20 сојеница које ће моћи да се користе преко зиме, што ће знатно повећати смештајне капацитете Беочина.

Мастер план одрживог развоја Фрушке горе издваја Беочин, као место за новопланирани кампинг простор. За новопланиране кампинг просторе, односно за ауто кампове је предвиђено да свако камп место има прикључак на струју и воду. У кампу су планиране следеће инфраструктуре: санитарни чвор, тушеви, просторија за прање судова, спољни тушеви, продавница до 100 m^2 површине у сваком кампу, контејнери. Планирано је да сваки кампинг простор има најмање 500 m^2 спортских површина за мале спортове.

Поред наведеног локалитета у општини Беочин се налази више места која су актуелна одредишта за кампере, као што су, на пример, ада Острво љубави, која се налази наспрам беочинске плаже, или излетиште Корушка у МЗ Сусек где је обезбеђено место за ауто-камп, као и локалитети у оквиру НП Фрушке горе, где је таква активност дозвољена.

- Ловни и риболовни туризам

На територији општине Беочин ловне површине су ловишта: „Национални парк Фрушка гора'', ''Чот'' и ''Сусек-рибњак''. У ловиштима су најзаступљеније стално гајене врсте дивљачи: срна, дивља свиња и јелен обичан, али и врсте ситне и пернате дивљачи.

На територији Националног парка Фрушка Гора простире се ловна област површине 22.420 ha. Ловиште се простире на територијама општина Шид, Бачка Паланка, Беочин, Нови Сад, Сремски Карловци, Ириг и Сремска Митровица.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије установило је ловиште „Чот“, које је дато на газдовање Ловачком савезу Србије, а преко Ловачког удружења „Срндаћ“. Укупна површина Ловишта „Чот“ износи 11.457 ha.

Стално гајене врсте дивљачи у ловишту "Чот" су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште има следеће ловне објекте: 18 стабилних чека, 20 чека на дрвету, 40 хранилишта за срнећу дивљач, 40 солишта, 84 хранилишта за фазане и пољске јаребице, 9 прихватилишта за фазанчиће. Удружење поседује четири ловачка дома и ловачку кућу. Стручна служба има управника ловишта и ловочувара. Ловни туризам није развијен.

У ловишту ''Сусек-рибњак'' је заступљена перната дивљач и то: патка-глувара, патка-кржуља и лиска. Највећи део ловишта ''Сусек-рибњак'' је рибњак.

Савремени ловни туризам у Националном парку Фрушка гора није на задовољавајућем нивоу. Овај простор као једини национални парк у Војводини представља посебан куриозитет у ловно-туристичкој понуди, и иако се може похвалити једним од најлепших ловишта у земљи, ипак није развијен и афирмисан како и колико заврређује. Тренутно у Националном парку Фрушка гора постоји квалитетна понуда дивљачи, са којом газдују, а коју нуде на туристичком тржишту (домаћем и страном), међутим због мање атрактивности јелена лопатара и муфлона, тешко је реализовати одстрел.

Организација ловног туризма је деликатан посао, јер захтева строга правила понашања, уз поштовање строге законске регулативе, како за домаће, тако и за међународне кориснике ловишта. Ловна организација у Општини има дугу традицију и развијену сарадњу са бројним домаћим и страним ловачким организацијама.

Једна од традиционалних ловачких манифестација је *„Лов на шакала“*, која се одржава сваке године, традиционално сваке прве суботе у фебруару у организацији ловачких удружења: „Срндаћ“ из Беочина, као и ловачких удружења из Баноштора и Черевића. Удружења имају сарадњу са бројним ловачким удружењима из земље и иностранства.

За ловце у беочинској општини се могу организовати и мање инвазионе ловачке дисциплине, као што је 3D стреличарство. 3D стреличарство је у свету све популарније и масовније. Ова дисциплина је веома слична пољском стреличарству, а главна је разлика што се гађају пластичне фигуре разних животиња у природној величини, а не мете. Постоје фигуре јелена, срндаћа, лисице итд. Фигуре (пластичне животиње) се постављају у амбијенту у којем иначе живе, у позама у каквим се могу видети у природи и како би их могао видети ловац.

На подручју општине Беочин, у Месној заједници Сусек се налази атрактивни *Резерват јелена „Равне“*. Резерват је узгајалиште европског јелена у власништву Националног парка Фрушка гора. Служи за узгој јелена који се после одређеног времена пуштају на слободу, а тиме се поспешује одрживост и прираст ове заштићене животињске врсте у слободном простору

Риболовни туризам је далеко масовнији од ловног туризма. Риболов је приступачан свим узрастима док улагања у пецарошки прибор могу бити минимална. Сезона траје од раног пролећа до касне јесени. Непосредна близина насеља уз Дунав ствара могућности за смештај риболоваца у сеоским домаћинствима. За популаризацију риболова веома су битне две манифестације *Куп младости у риболову* који се одржава у мају и *Куп Јаза у риболову* који се одржава у јуну.

- Специфични облици посебних интереса

Међу бројним специфичним облицима туризма посебних интереса за подручје Општине могу се издвојити следећи:

- *Слободно пењање („Free-climbing“).* На Фрушкој гори постоје терени који би могли да се користе за овај специфичан и атрактиван вид спорта. Уз минимална улагања обогатио би се програм боравка на дестинацији.

- *Параглајдинг.* Беочинско насеље Шакотинац већ дуже време привлачи пажњу љубитеља параглајдинга. Скоро сваког викенда, када то временски услови дозвољавају, окупљају се поклоници овог спорта из Београда, Новог Сада, Земуна, Суботице, Сомбора, Бечеја и других места. За параглајдинг је потребно одговарајућа локација, повољно струјање ваздуха, десетак минута за припрему.

- *Мото крос.* Планинарске стазе Фрушке горе постале су омиљено место за љубитеље екстремне вожње, јер мотораши у недостатку терена за мото-крос користе ове стазе. Међутим, на тај начин се угрожава безбедност планинара и плаше животиње. Једна од сугестија коју износи Стратегија одрживог развоја општине Беочин је изградња мото-крос стазе на Фрушкој гори. Експанзија мотора, недостатак адекватног простора за окупљање заљубљеника у мотоциклизам може бити озбиљан пројекат који би помогао у профилисању имиџа Беочина као туристичке дестинације. На овај начин би се могли привући бројни туристи како из земље, тако и из иностранства. Овде треба бити опрезан, обзиром да је Фрушка гора национални парк и мора се поштовати строга законска регулатива о одрживом туристичком развоју.

- *„Paintball“*. „Paintball“ је тактичка спортска игра из жанра екстремних, која представља имитацију кратких ватрених контаката, на ограниченом простору. За такву врсту имитације користи се специјални пнеуматски “маркер” из којег се пуца лоптицама пуним боје. „Paintball“ је једноставна игра у својој основној форми. Група људи се наизменично “лови” и избегава међусобно, све док једна особа или екипа не тријумфује над другом. Победник је онај који први постигне циљ или онај који остане последњи у игри. „Paintball“ се може играти у вештачким или природним теренима. У беочинској општини постоје изузетни услови за креирање било вештачких било природних терена. Овај вид активности би био врло занимљив са аспекта продужења и обогаћивања туристичког боравка, али и за становништво Беочина, Новог Сада и других околних насеља.

Задаци

- Понуда карактеристичних видова активности посебних интереса, како би се општина Беочин позиционирала као дестинација ове врсте туризма, што ће јој креирати позитиван публицитет.
- Ангажовање на изградњи кампа у насељу Дунав.
- Припрема планских докумената, уређење и оснивање нових кампова.
- Регулисање превоза до ловишта.
- Изградња хранилишта и чека, као и специјализованих ловачких смештајних и угоститељских капацитета (луксузних, који нпр., омогућавају смештај паса у смештајним јединицама, понуду комплетних тематских програма и сл.).
- Отварање продавнице за ловачку и риболовачку опрему.
- Узгој племенитих врста рибе, њихова прехрана, уз јасно прецизирање места за лов и риболовачких правила понашања.
- Инсистирање на повезивању понуде руралног, риболовног и ловног туризма.
- Анализа могућности изградње рибарског етно-села са типским сојеницама.
- Обезбеђивање, означавање и уређење локација за параглајдинг.
- Одређивање и уређивање терена за „paintball“.
- Промоција туризма посебних интереса општине (нпр., на фестивалу Exit).

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ИЗЛЕТНИЧКИ И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИ ТУРИЗАМ

Образложење правца и предлози

Због урбаног окружења у коме углавном живи савремени човек, потреба за одласком ван града током слободног времена и викенда је веома изражена. Као последица тога јавља се излетнички туризам. Излетнички туризам има карактеристике и рекреативног и културног туризма. У том смислу сврстава се

у комбиноване облике туристичког промета. Међутим, у овом контекст, излетнички туризам је посматран као форма рекреативног туризма.

Актуелни излетнички туризам у општини Беочин се везује за бројна уређена излетишта и друге локалитете на Фрушкој гори. Излетничка кретања се могу сматрати знатно примарнијим у односу на стационарна, тако да се Фрушка гора са функционалног становишта може уврстити у излетничко-рекреативне планине. Истраживање је показало да су за њу углавном карактеристична полудневна, дневна и викенд туристичка кретања. Промет је релативно масован са концентрацијом током суботе и недеље, државних празника, претежно у летњем периоду.

Фрушка гора је повољна како за потребе моторизованих излетника, тако и за посетиоце наклоњене благој и средње тешкој рекреацији која психофизички делује стимулативно. Ниже температурне вредности на планинама довољно су подстицајне за летња излетничка кретања када у граду владају жеге.

Код превоза излетника и кретања посетилаца кроз Фрушку гору, фаворизован је индивидуални саобраћај, док је јавни саобраћај заступљен симболично, што утиче на мањи обим туристичке посете.

Поред излетничких локалитета на подручју Фрушке горе, значајни локалитети јављају се уз обалу Дунава и на адама.

О другим видовима рекреације је већ било речи у образложењу других стратешких праваца, односно облика туризма, тако да се овде неће детаљно образлагати. За спортски туризам треба напоменути, да у општини Беочин нема објеката који задовољавају услове за активности већег броја професионалних спортиста. За то су потребни квалитетни спортски терени, знатно квалитетније објекти и услови за боравак. У таквој ситуацији могуће је евентуално организовати кондиционе припреме, са боравком у неком од објеката. Минимални услови су, сем комфорног објекта, спортска сала, трим кабинет и отворени терени.

За развој излетничког и спортско рекреативног туризма у Општини од великог значају су предвиђене мере у Мастер плану одрживог развоја Фрушке горе.

Већ за први период спровођења Мастер плана предвиђено је уређење бициклистичких стаза. Подручје Општине је укључено у Први потез стаза дужине 85 km. Овај потез би ишао правцем Илок (граница са Хрватском) – Нештин – Сусек – Корушка –Баноштор – Черевић – Беочин – Раковац – Лединци – Ср. Каменица – Петроварадин – Ср. Карловци – Чортановци – Крчедин – Стари Сланкамен.

Мастер план одрживог развоја Фрушке горе подржава акције за изградњу и уређење стазе за „snow board” на Бранковачким ливадама, које спроводе власници. Потребно је додатно крчење и чишћење терена, мали ски лифт, мини ратрак, електрична инсталација и осветљење, као и уређење планинарске стазе

до Думбовачког водопада. Поред наведеног потребо је боље организовати чишћење снега, како би локалитет био лако доступан током зиме.

Задаци

- Уређење постојећих излетничких локалитета и постојеће сигнализације у надлежности општине Беочин.
- Пружање корисних информација посетиоцима (штампање тематских брошура) о локацијама и понуди излетишта.
- Увођење алтернативних (еколошких) превозних средстава за одлазак на излетишта, чиме би се омогућила њихова доља доступност.
- Мониторинг утицаја активности посетилаца на природу и истраживање њиховог задовољства понудом.
- Популаризација излетничких активности међу школском популацијом кроз интерактивне облике наставе у оквиру различитих школских предмета.
- Уређење излетишта уз помоћ волонтера.
- Стварање услова за боравак и припреме професионалних спортиста кроз изградњу одговарајућих угоститељских капацитета и изградњу спортских терена и објеката.
- Стварање услова за изградњу бициклистичке стазе од Илока до Старог Сланкамена, планиране Мастер планом одрживог развоја Фрушке горе.
- Стварање услова за изградњу, уређење и опремање стазе за „Snow board" на Бранковачким ливадама.

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - МАНИФЕСТАЦИОНИ ТУРИЗАМ

Образложење правца и предлози

Догађај, односно манифестација је континуирана активност која се догађа једном годишње, а која промовише туризам одређене дестинације путем аутономне привлачне снаге самог догађаја, те потиче госте на директно учествовање и укљученост. Да би постали део туристичке понуде неке дестинације, догађаји, по правилу, морају да привлаче учеснике и/или посматраче који нису део локалне заједнице.

Истовремено, одржавањем манифестација се употпуњује програм боравка на дестинацији и омогућава њено позиционирање на туристичком

тржишту. У табели 20 је дат списак свих актуелних манифестација у општини Беочин. Како се уочава, највећи број манифестација у општини Беочин је према садржају спортског карактера. Њихов значај у туризму је врло мали јер углавном привлаче локално становништво. Њихов значај може првенствено да се огледа у обогаћивању туристичког боравка у време када се одржавају.

Далеко већи значај за туризам имају манифестације које туристе привлаче својом аутономном снагом као што су: Баношторски дани грожђа, Лов на шакала, Православље на Интернету и друге. Ове манифестације истичу специфичности овог простора и као такве дају аутентичан печат туристичкој понуди.

Табела 20. Списак свих актуелних манифестација у општини Беочин

Р.б.	Назив манифестације	Време одржавања	Организатор
1.	**Баношторски дани грожђа**	Први викенд у септембру	Клуб виноградара и винара "Свети Трифун" Баноштор и Месна заједница Баноштор
	Традиционална манифестација која је 2011, одржан по 15 пут. Одржава се првог викенда у септембру и траје три дана.		
2.	**Лов на шакала**	Прва субота у фебруару	Ловачко удружење „Срндаћ“ Беочин, ловачка друштва из Черевића и Баноштора
	Традиционална манифестација која окупља преко 500 учесника из земље и иностранства. Манифестација се налази у календару Ловачког савеза Србије и организује се већ 15 година. Општина Беочин је покровитељ овог великог скупа ловаца.		
3.	**Православље на интернету**	Субота најближа 12. новембру	Друштво љубитеља фотографије, филмских и видео остварења "БЕОФОТО" Беочин
	Ова јединствена културна манифестација на којој се представљају фотографије православног садржаја из целог света, а захваљујући интернету окупља велик број аутора. У 2011. години организоваће се по шести пут.		
4.	**Беолето**	Прва половина јула или друга половина августа	Општина Беочин и Културни центар општине Беочин
	Манифестација са статусом бренда у сфери културних дешавања града. Базира са на организовању концерата забавне, народне и класичне музике као и кабареа и мултимедијалних перформанса који су гарант масовног окупљања грађана и забаве током летњих дана. Одржава се на отвореном простору. Окупља више хиљада посетилаца.		
5.	**Базар вина, тамбурице и рукотворина**	Фебруар	Културни центар општине Беочин
	Манифестација коју Културни центар општине Беочин организује у сарадњи са Клубом винара „Свети Трифун“ из Баноштора и удружењима жена које егзистирају на територији општине Беочин као и са локалним тамбурашким оркестрима, а све у знаку винског Срема и у сусрет „Светом Трифуну“. Поменути учесници, окупљени на једном месту промовишу своје производе карактеристичне за ово поднебље. Базар посети више стотина људи.		
6.	**Ал се некад добро јело, баш**	Првог викенда у марту	Удружење жена „Горска ружа“ из Раковца
	Фестивал хране, вина и тамбурице под називом „Ал’ се некад добро јело баш“ у		

	организацији Удружења жена „Горска ружа“ из Раковца по први пут је организован 2011. године. Представљање стваралаштва овдашњих жена и припремање на лицу места сремачког ручка окупља велики број мештана и гостију.		
7.	**Беби беолето**	У време летњег школског распуста	Културни центар општине Беочин
	Манифестација обилује забавним и културним садржајем. Окупља глумце, музичаре, комичаре, луткаре, као и пратећи програм (трамболине, клацкалице, љуљашке и излагаче разних производа), сви у служби добре забаве за најмлађе.		
8.	**Дечија недеља**	Прва радна недеља у октобру	ПУ „Љуба Станковић“, ОШ „Јован Грчић Миленко“ и Културни центар општине Беочин
	Традиционална манифестација која се обележава и у Беочину. Окупља велики број деце и учесника. Кроз заједничку сарадњу поменутих актера реализује се низ активности у складу са дечјим узрастом и интересовањима.		
9.	**Зимско распустилиште**	Децембар/јануар (зимски школски распуст)	Културни центар општине Беочин
	Манифестацију карактерише богат културни и едукативни садржај. Базира се на позоришним представама, биоскопским пројекцијама и стваралачко – креативним радионицама. Садржајно прилагођена циљним групама.		
10.	**Избор спортисте Беочина**	6. фебруар	Спортски савез општине Беочин
	Проглашење најуспешнијих спортиста општине Беочин за протеклу годину. Ову традиционалну манифестацију са изузетно квалитетним и богатим забавним програмом организује првог викенда у фебруару Спортски савез општине Беочин.		
11.	**Сајам стоке у Сусеку**	Други викенд у мају	Месна заједница Сусек
	Сајам стоке у Сусеку је традиционална манифестација која окупља сточаре са територије општине Беочин, као и из целог Срема, а у циљу оцењивања квалитета грла. Организатор је Месна заједница Сусек.		
12.	**Турнир у малом фудбалу у Беочин граду**	Током маја	Месна заједница Беочин град
	Беочин је једна од ретких средина у Војводини која није прекидала организацију турнира у малом фудбалу на отвореном простору. Привлачне награде, одлична организација и свакодневна велика посета гледалаца су главни разлози долазак квалитетних екипа које предводе репрезентативци Србије у малом фудбалу. Ради се о ноћном турниру, а игра се на вештачкој трави са 4+1 играчем у пољу. Турнир се организује поводом славе Месне заједнице Беочин-град - Св. Василије Острошки Чудотворац. У току три недеље такмичења у парку „Хероја Брила“ у Беочину продефилује преко 60 екипа. Турнир почиње средином маја и траје три недеље.		
13.	**Преображенски турнир у фудбалу на голиће**	Од краја јула до средине августа	Месна заједница Беочин
	Јединствен тронедељни спортски догађај на простору Војводине. Фудбал на голиће се игра на кошаркашком терену, са головима хокејашких димензија и са четири играча. Турнир привлачи велики број мајстора малог фудбала јер управо на малом простору долазе до изражаја њихове способности. Посебну пажњу привлачи, у току финалне вечери, ревијална утакмица жена.		
14.	**Смотра хорова духовне музике у Черевићу**	Током јула	Месна заједница Черевић
	Традиционални сусрет хорова који негују духовну музику одржава се током јула у склопу обележавања Дана Месне заједнице Черевић. Уз благослов његовог преосвештенства		

	владике Василија, покровитељ ове смотре је Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање. Тежња организатора је да ова манифестација прерасте у међународну.		
15.	**Турнир у малом фудбалу у Черевићу**	Током јула и августа	Фудбалски клуб „Сремац“ из Черевића, Месна заједница Черевић и Општина Беочин
	У питању је мали фудбал на природној трави. Тронедељни турнир се игра у вечерњем термину под светлошћу рефлектора и уз присуство великог броја гледалаца.		
16.	**Турнир у малом фудбалу у Раковцу**	Током јула	Месна заједница Раковац
	Ово је први у низу турнира у малом фудбалу који се организују током лета на подручју беочинске општине. Ово је турнир који доста пажње посвећује млађим узрасним категоријама тако да учешће пријављује велик број екипа из окружења.		
17.	**Турнир у малом фудбалу у Баноштору**	Током августа	Месна заједница Баноштор и Фудбалски клуб „Пролетер“
	Серија турнира у малом фудбалу у беочинској општини, који се одржавају током летњих дана, завршава се тронедељним окупљањем на спортским теренима у самом центру Баноштора. Турнир се организује у другој половини августа.		
18.	**Куп младости у риболову**	Током маја	Спортско друштво риболоваца „Караш“ из Беочина
	Традиционална манифестација која окупља велики број спортских риболоваца не само из Србије него и суседних земаља. Датум одржавања манифестације оквирно је планиран за мај, али најчешће зависи од водостаја Дунава.		
19.	**Куп Јаза у риболову**	Крајем јуна	Риболовни клуб „Јаз“ из Беочина
	Традиционални међународни сусрет пецароша који окупи преко 30 екипа из Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине. Пратиоци бројним екипама су истински заљубљеници у риболов који у Беочину проведу цео викенд. Манифестација је на програму крајем јуна и отвореног је типа.		
20.	**Златни котлић Беочина**	Други викенд у септембру	Општина Беочин у сарадњи са угоститељским радницима
	Отвореног је типа за све учеснике из беочинске општине и служи као квалификације за пласман на престижно такмичење „Златни котлић“ Војводине.		
21.	**Фрушкогорски маратон**	Крај априла, почетак маја	Планинарско спортско друштво „Железничар“ из Новог Сада
	Фрушкогорски маратон се традиционално одржава, од 1978. године на планини Фрушка гора, на територији Националног парка Фрушка гора. Све стазе маратона су трасиране у брдовитом шумској појасу. Маратон се одржава једанпут годишње око првог маја и траје два дана (субота и недеља), где учествује до 10.000 људи из целе регије. Старт и циљ маратона је викенд насеље Поповица (Ср. Каменица), удаљено 10 km од Новог Сада. Од 2011. године уведено је пет нових стаза маратона, тако да их је укупно 17, почев од стазе од 4.373 m, која је намењена за мању децу, до малог, средњег, великог и ултра маратона, као и ултрамаратона плус који износи 111.151 m. Постоје разне маркације за стазе на Фрушкој гори, а стазе маратона су обележене са белим круговима и у средини са црвеним срцем. На територији општине Беочин налази се седам контролних тачака Фрушкогорског маратона: Андревље, Тестера, Долина кестенова, Осовље, Манастир Беочин, Змајевац и Бранковац.		

Извор: База података израђена у оквир пројекта „Развој руралног туризма у општинама Беочин, Сремски Карловци и Ириг“.

Задаци

- Пажљиво планирање манифестација, како у погледу садржаја, тако и у погледу локација.
- Олакшавање организације уз тачно одређивање надлежности.
- Уважавање свих безбедносних прописа.
- Укључивање волонтера у организацију манифестација.
- Утврђивање временског распореда одржавања манифестација како не би дошло до преклапања.
- Промовисати манифестације које осликавају специфичности општине Беочин.
- Помоћ организаторима при активном тражењу спонзора за манифестације.
- Креирати и водити регистар манифестација (у виду календара манифестација) у брошурама и на будућем Веб сајту Туристичке организације општине Беочин.
- Промоција манифестација кроз сарадњу са конкурентским манифестацијама.
- Осмишљавање нових манифестација (нпр. ликовне колоније, еколошке манифестације, али и неуобичајене манифестације са циљем да се сваке године представе нови и неуобичајени садржаји, који су ретки на овим просторима, нпр., пуштање змајева, 3D стреличарство и сл.).
- Издвојити (или креирати) и посебно промовисати туристичку манифестацију за сваки од стратешких праваца развоја туризма у Општини.

***

Поред наведених стратешких праваца важно је споменути да су у Општини могући и други ***комплементарни видови туризма***, као што су транзитни и конгресни вид туризма.

Основу за развој транзитног туризма представља географски положај и значај путних праваца који пролазе преко Беочина (Коридор 7 – река Дунав и транзитни правац ка Хрватској). То је добар основ за позиционирање и даље планирање.

Развој конгресног туризма се тренутно заснива на могућностима које пружа „ЦеПТОР“ - Центар за привредно-технолошки развој Војводине на Андревљу. У будућности би се услуга коју пружа овај центар, могла проширити и на новоизграђене угоститељске капацитете.

ПРЕДЛОГ МЕРА ЗА ОЧУВАЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА У ОКВИРУ ТУРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ

Значајан део територије општине Беочин који сада у различита заштићена природних добара поседује сопствене системе очувања и заштите (нпр., Национални парк Фрушка гора). Међутим, један од задатака Програма развоја туризма у општини Беочин је и да предлог мера за очување природних ресурса у оквирима туристичких активности. Туризам може снажно утицати на трансформацију географског простора. Под његовим утицајем рецептивни простор се све интензивније мења, добијајући постепено специфичну туристичку физиономију. У процесу такозване „туристификације“ првобитни простор може постати квалитетнији, здравији и привлачнији него раније, али може бити и радикално измењен и деградиран да постаје непрепознатљив, због чега делимично или потпуно губи сову првобитну привлачност.

Интензитет развоја туризма у општини Беочин је на врло ниском ниво, те су и утицаји туризма на природне ресурсе за сада минимални. Ипак, како је наглашено, сваки развој туризма може утицати позитивно и негативно на свеукупне ресурсе у дестинацији. Најчешћи негативни утицаји туризма огледају се кроз: загађење простора (загађење ваздуха и воде, загађење или деградација тла и звучно загађење), смањење природних површина, уништење флоре и фауне, деградација пејзажа, закрчавање простора, геолошку деградацију, банализацију простора и сл.

Да би се спречили негативни утицаји туризама, потребно је инсистирати на проширењу његових позитивних утицаја, који могу имати велики значај и на општу заштиту свих природних добара. Правовременим планирањем развоја туризма могу се спречити штете и скупе грешке и избећи постепено уништавање вредности животне средине значајне за туризам.

Најевидентнији утицај развоја туризма на природну средину се огледа првенствено кроз изградњу туристичке инфраструктуре и супраструктуре. Међу највећим утицајима могу имати туристичко-угоститељски објекти. Како је већ наглашено будући концепт развоја туризма у општини Беочин треба везивати за еколошке угоститељске објекте. Данас је у развијању концепта еколошки прихватљивих објеката приступан низ превентивних мера са задатком да се минимизира утицај на животну средину. Ове мере укључују процену и активности у следећим областима:

- утицај објекта и његовог пословања на визуелне одлике предела,
- утицај који настаје као последица коришћења енергије, посебно за загревање и осветљење,

- потенцијалне последице коришћења горива и преовлађујућих хемикалија,
- штедња приликом коришћења воде, као и могућност поновног коришћења воде која је у неку сврху већ употребљена,
- утицај буке на дати простор, а посебно уколико се објекти налазе у близини осетљивих екосистема,
- употреба природног окружења за уобичајено функционисање објекта,
- потенцијална интеракција између угоститељских радника, туриста и животне средине и
- проналажење начина да објекат помогне и подржи заштиту животне средине.

Приликом изградње будућих туристичко-угоститељских објеката потребно је поштовати следеће мере које су подељене у четири групе:

1. **Локално зонирање**. Потребно је придржавати се локалног зонирања и захтева заштићених подручја.

а. *придржавање зона употребе земљишта* (потребно је прикупити сва релевантна документа од стране надлежних институција) и

б. *придржавање зона заштите* (уколико је објекат у заштићеном подручју потребно је прикупити сва релевантна документа о степену заштите и све регулативе и захтеве за то подручје).

2. **Дизајн и градилиште.**

а. *поштовање природног и културног окружења* и

б. *добијање свих права од власника земљишта уколико се парцела узима под закуп*.

3. **Одржива градња**. Подразумева коришћење прикладних принципа одрживе изградње.

а. *коришћење локалне традиције и технике градње, увек када је то могуће*,

ц. *изградња биоклиматске архитектуре* и

д. *упознавање локалне заједнице са плановима градње и предностима одрживе градње*.

4. **Приступ за особе са посебним потребама**.

а. *минимални услов је обезбеђивање могућег и лаког прилаза тоалетима, паркинг местима и објектима за јавну намену (рецепције, ресторани)* и

б. о*безбеђивање приступа и ван оних места која су законом прописана*.

Битна ставка код очување природних ресурса у оквиру туристичких активности је одређивање носећег капацитета. Процена носећег капацитета представља веома важну компоненту у планирању просторног развоја туризма. Он се користи и као показатељ утицаја туризма на животну средину у туристичким местима и регијама. По тумачењу Федерације природе и националних паркова носећи капацитет представља способност екосистема да

се самоодржава и подстиче развој људских активности без негативних повратних ефеката. По мишљењу неких аутора носећи капацитет представља максималан број људи који могу да се налазе на одређеном локалитету без неповратне измене и деградације физичке средине и без угрожавања квалитета рекреативног доживљаја. Светска туристичка организација дефинише појам носећег капацитета као: "максималан број људи који у исто време могу да посете туристичку дестинацију, без изазивања штетних последица по физичко, економско и социо-културно окружење и неприхватљивог смањења квалитета задовољства посетилаца“.

Поред наведених мера који се односе на изградњу будућих туристичко-угоститељских објеката битне су и друге мера за очување природних ресурса у оквиру туристичких активности:

- утврђивање носећег капацитета (физичке, психолошке, социјалне и економске носивости) за све туристичке локалитете у општини Беочин,
- кандидовање потенцијалних подручја за развој екотуризма у заштићеним подручјима и увођење мера за развој екотуризма у планове управљања подручјима,
- заштита природних ресурса приликом процеса обнављања и рестаурације,
- ограничавање развоја других (инвазионих) активност у подручјима где се развија туризам,
- константо креирање и одржавање свести о животној средини кроз регуларне туристичке активности, како међу локалним становништвом тако и међу челницима општинске администрације,
- учествовање у успостављању система за мониторинг посетилаца,
- подршка удружењима грађана која фокус стављају на заштиту животне средине и њено одрживо коришћење,
- део добити од развоја туризма у одређеним подручјима улагати у његову заштиту и
- активна сарадња са Националним парком Фрушка гора.

ПЛАН АКЦИЈА СА ТЕРМИНСКИМ ПЛАНОМ ЗА ПЕРИОД 2012 – 2013. ГОДИНЕ

Р.б.	Врста акције	Носиоци активности	Индикатори	Период извршења	
				2012.	2013.
1.	Формирање туристичке организације општине Беочин	Општина Беочин	Стварање услова за координисано планирање и развој туризма у Општини		
2.	Израда годишњег програма и плана промотивних активности	Туристичка организација општине Беочин	Обезбеђивање информативно-пропагандног материјала којим се промовишу туристичке вредности Општине		
3.	Организовање едукације за заинтересована домаћинства за развој руралног туризма	Општина Беочин	Повећање броја домаћинстава која се баве руралним туризмом		
4.	Туристичко уређење сеоских насеља	Општина Беочин	Уређење, адаптација и прилагођавање сеоских амбијенталних целина потребама туризма		
5.	Уређење и опремање излетишта	ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Општина Беочин, Удружење власника и узгајивача шума „Шумска заједница“	Повећање паркинг места, изградња роштиљ кућица, столова и клупа.		
6.	Уређење бициклистичких стаза	ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Општина Беочин	Стварање услова за привлачење бициклиста и укључивање стаза у понуду садржаја		

			различитих облика туризма		
7.	Уређење простора за кампинг туризам	Општина Беочин, Јавно-приватно партнерство	Бициклистички камп и ауто кампови (Насеље Дунав и Корушка)		
8.	Изградња стазе за „snow board”	ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Општина Беочин, Удружење власника и узгајивача шума „Шумска заједница“	Потребно је додатно крчење и чишћење терена, мали ски лифт, мини ратрак, електрична инсталација и осветљење		
9.	Формирање винског центра у Баноштору	Општина Беочин	Постављање посебне сигнализације и уређење локалитета – унутрашњих (вински подруми) и спољних (терасе, салетле, паркинг простори, санитарни чворови) рецептивних простора		
10.	Реализација културних туристичких и едукативних рута	Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Туристичка организација Војводине, Туристичка организација општине Беочин, друге туристичке организације на подручју реализације рута	Стварање развијеније туристичке инфраструктуре, система означавања рута, квалитетног промотивног материјала.		
11.	Индустријско наслеђе и објекти техничке културе	ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Покрајински завод за заштиту споменика културе, Општина	Израде стратегије и пројектне документације конзервације, ревитализације и		

		Беочин	презентације индустријског наслеђа и објеката техничке културе		
12.	Изградња приступних стаза до локалитета геонаслеђа	ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Општина Беочин	„Стратиграфски профил Филијала”, Черевићки поток, „Галерија“ – Раковац, Профили дуж пута Црвени Чот–Беочин (4 профила), Шакотинац		
13.	Пројектовање геостазе – „Траговима Панонског мора”	ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Туристичка организација општине Беочин	„Стратиграфски профил Филијала”, Профили дуж пута Црвени Чот–Беочин (4 профила), Шакотинац.		

Предвиђени извори финансирања наведених акција су: буџет општине Беочин, државни и покрајински фондови, финансирање на основу јавно-приватног партнерства, сопствена средства инвеститора и међународни и фондови ЕУ.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ ПОДАТАКА

Букуров, Б. (1981). Општина Беочин. Институт за географију Природно-математичког факултета, Нови Сад.

Вујко, А. (2011). Фрушка гора и Вршачке планине - садашње и будуће дестинације спортско-рекреативног туризма. Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Нови Сад.

Годишњи план управљања Националним парком Фрушка гора за 2011. годину (2011). ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Сремска Митровица

Закон о туризму (2009). Службени гласник РС, бр. 36/2009 и 88/2010

Маркетинг стратегија туризма Војводине (2009). Република Србија, Извршно веће АП Војводине, Секретаријат за привреду.

Маровић, Б. (2010). Туристички потенцијали општине Беочин. Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Нови Сад.

Мастер план одрживог развоја Фрушке горе од 2012. до 2022. године – предлог (2011). Влада АП Војводине; Универзитет у Новом Саду; ЈП „Национални парк Фрушка гора“

Метеоролошки годишњак за одговарајуће године. Републички хидрометеоролошки завод, Београд.

Милошевић, П. (1968). Први писани споменици у Срему. Сремске новине, 387, 12.06. 1968.

Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара – нацрт. 2011., Република Србија, Агенција за заштиту животне средине Шведске.

Национална стратегија одрживог развоја (2005). Службени гласник РС, бр. 55/05, 71/05-исправка и 101/07.

Општине у Србији за одговарајуће године. Републички завод за статистику, Београд

Петровић, С. (2010). Беочин – настанак и име. Беочинска хроника, март 2010, стр. 10.

Пивац, т. (2008). Виноградарство и винарство у туристичкој понуди Војводине. Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Нови Сад.

Подаци Завода за заштиту споменика Србије. Доступно на http://www.natureprotection.org.rs

Подаци Националне туристичке развоје корпорације Србије. Доступно на http://www.tourinvest.rs.

Подаци Националног центара за дигитализацију. Доступно на http://spomenicikulture.mi.sanu.ac.rs

Подаци Министарство економије и регионалног развоја Републике Србије. Доступно на www.merr.gov.rs.

Подаци пројекта „Развој руралног туризма у општинама Беочин, Сремски Карловци и Ириг“. Доступно на http://fruskogorska-riznica.co.rs

Подаци пројекта (интерни) „Беочин – нова визија туристичке дестинације! Стварање предуслова за развој руралног туризма у општини Беочин“

Подаци Републичког завода за заштиту споменика културе. Доступно на http://www.heritage.gov.rs

Подаци Скупштине општине Беочин

Познановић, Д. (2011). Човеков сан о летењу. Сремске новине. Доступно на http://www.sremskenovine.co.rs/2011/05/covekov-san-o-letenju

Попис становништва, домаћинстава и станова у 2002. години. Републички завод за статистику, Београд

Попис становништва, домаћинстава и станова у Републици Србији – Први резултати (2011). Републички завод за статистику Републике Србије, Београд.

Правилник о начину израде планских докумената, као и студије оправданости за проглашење туристичког простора (2011). Службени гласник РС, бр. 58/2011

Просторни план општине Беочин, Службени лист општина Срема, бр. 20/09.

Просторни план подручја посебне намене Фрушке горе до 2022. године (2004). Република Србија, Скупштина АП Војводине.

Стаменковић, И. (2009). Однос хришћанских цркава према верском туризму. Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Нови Сад.

Стојановић, В., Лазић, Л., Павић, Д., Кошић, К., Драгин, А., Станков, У., Јовановић, М., Пантелић, М., Стаменковић, И., Ивановић, Љ., Пањковић, Б. (2011). Студија изводљивости развоја екотуризма у заштићеним природним добрима Војводине. Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство.

Стратегија развоја општине Беочин (2008). Република Србија, АП Војводина, Општина Беочин.

Стратегија туризма Републике Србије, Први фазни извештај (2005). Министарство трговине, туризма и услуга Републике Србије, Београд.

Стратегију развоја туризма Републике Србије (2006). Службени гласник РС, бр. 91/2006

Студија мреже марина на Дунаву у АП Војводини – Друга фаза (2006). ЈП Завод за урбанизам Војводине, Покрајински секретаријат за привреду АП Војводине, Нови Сад

Урошевић, Ј. (2010). Стање и перспективе развоја винског туризма Баноштора. Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Нови Сад.

Чомић, Ђ., Пјевач, Н. (1997): Туристичка географија. Савезни центар за унапређење хотелијерства-угоститељства, Београд

European Commission (2009). Europeans and Tourism - Autumn 2009. Доступно на: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemlongdetail.cfm?item_id=3729&lang=en

Hall, C.M., Sharples, L., Cambourne, B. & Macionis, N. (2000). Wine Tourism Around the World-Development, management and markets, Butterworth Heinemann.

Hazendonk, N. (2008). Countryside. У N. Hazendonk, M. Hendriks and H. Venema (Ур.), Greetings from Europe: landscape & leisure, Rotterdam: OIO Publishers, стр. 96-107.